THEATRUM
TABIDORUM
SIVE
PHTISEOS, ATROPHIAE, ET HECTICAE XENODOCHIUM

AUCTORE

CHRISTOPHORO BENNET

MEDICINAE DOCTORE, ET COLLEGII LONDINENSIS SOCIO.

FLORENTIAE.

Apud Moücke. *Praesidum facultate*.
ANNO MDCCLV.

STUDIOSO
LECTORI.

SI qua laude digna umquam fuerint illorum opera, qui decimosexto saeculo in diversis Phtiseos generibus perpendendis omni cura incubuere, ea profecto iustissima, quam omnes emunctae naris Medici Christophoro Benneto semper praebuere, censenda videtur. Hic enim originem, & naturam Tabis non solum expendit, verum utiles observationes, certa experimenta, diligentesque historias brevi complectitur; ex quibus, quomodo tali morbo laborantibus perdifficile sit levamen afferre, aperte demonstrat. Utilia tamen auxilia [ex-

cepta illa Remediorum farragine ad calcem operis recensita, quae vitio sui saeculi tantummodo remitti debet] in medium profert, quibus si fieri possit aliqua in parte lenire queamus tabificum hoc venenum, cuius familiaritate nostris etiam temporibus praeter modum molesta, alii diu vexantur, quamplurimi cito interficiuntur. Et revera Bennetum inter caeteros, qui de Tabe pulmonari scripsere, libere affirmare possum fretus authoritate Boerhaavii, exitialium omnium effectuum optimum, attentumque scrutatorem fuisse. Cum ergo assiduo studio, ac labore multa magni momenti, utilitatisque futura detexisset, haec typis mandare cogitavit: utque prius doctorum audiret sententiam, Londini anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo quarto edidit Libellum inscriptum Vestibulum ad Theatrum Tabidorum &c. *quem tunc in*

lu-

lucem protulit, tamquam specimen maioris operis, quod tandem praelo subiicere animo meditabatur. At secus ac sentiebat evenit; dum frequentissima cum Tabidis consuetudo, accurataeque in cadaveribus observationes, ut vel ipse tabesceret, brevi effecere. Quapropter iure Martinus Lluellin Medicus Collegii Londinensis de illo scripsit (1): Phtisin discutis, non Authorum tantum testimonio, sed damno tuo; idem nempe aliquando extitisti & aeger, & medicus. *Intempestive semper extinguitur, qui non sibi tantum, sed publico quoque bono vivit. Ab acerba enim, & immatura Benneti morte Reipublicae Medicae, quae summa erant in expectatione, ea omnia defuere.*

Primum hoc ingenii sui specimen licet

(1) V. Editionem Londinensem huius libri anni 1656. in Elogio ad auctorem. V. etiam Boerhaavium *In Methodo discendi Medicinam* par. XIV.

licet parvum , universim ita acceptum , & magno pretio habitum fuit , ut iterum Londinenses biennio post ediderint , & denuo subsequentibus annis Francofurti , & Lugduni Batavorum recusum fuerit (1) . *Editores vero [hoc autem mihi notare liceat , ut verum fatear] ad maius operi nomen comparandum , cupiditate lucri tantummodo impulsi , titulum* Vestibulum ad Theatrum Tabidorum , *in* Theatrum Tabidorum *immutarunt , novum opus ostendentes , quod olim docti auctoris ingenium pepererat .*

Perpaucissimae sunt editiones illae , quibus nostra aetate fruitur Italia ; quare multorum huiusce Tractatus voluntas plerumque voti compos facta non erat . Huius igitur pretium , & utilitas me ad illum iterum typis tradendum libenti animo impulere , ut commo-

(1) Boerhaave l. c.

mode ab omnibus obtineri possit, simulque id boni colligi, quod a prudenti, perspectaque lectorum cognitione futurum sperare decet, dum quid ille senserit, vel in verborum ambage, vel in voluntaria, aut, ut ita dicam, artificiosa obscuritate, conati fuerint agnoscere. Quocirca non immerito vereor, quin ex praefata, quae interdum occurrit, obscuritate delicatiores intellectus contemptum forsan, ac molestiam potius sint accepturi, seque frustra insumere tempus credant in re, quae maiorem animi laborem ad intelligendam postulet, quam eis fructus adpareat, postquam perceperint. Pro certo isti habeant suam utilitatem maioris ponderis fore, quam si elegans, ac munda esset dicendi ratio, quae plerumque voluptati magis, quam fructui confert. Hi delicatuli homines huiusce libri lecturam certe non fugiant, si quid implicati in-

ve-

veniant, *&* *serio considerent*, *&* *expendant* : quod nil tam difficile est quin quaerendo investigari possiet (1). *Nam sub hoc cortice*, *qui prima fronte asper videtur*, *illum esse pretiosam ac eximiam observationum congeriem invenient*, *cum intrinsecus inspexerint*. *Hoc etiam de Benneti Opere opinatus est illustris*, *scitusque Boerhaavius* (2) *dum ita loquitur:* Hunc autem Libellum, quivis poterit facile intelligere si modo velit ad quamcumque periodum aliquantulum haerere, & meditari.

Haec erant, *amice Lector*, *de quibus te certiorem facere operae pretium esse existimavi*. *Vale*.

(1) Terentius in Heaut. At. 4. Sc. 1.
(2) *In Methodo discendi Medicinam* part. XIV.

Καὶ τὴν δίαιταν τῶν ἀνθρώπων ἐκόιη ἥδονται πότερον φιλοπόται ϗ ἀρισηται, ϗ ἀταλαίπωροι, ἢ φυλογυμνσαί τε, ϗ φιλόπονοι, ϗ ἐδωδοὶ, ϗ ἄποτοι, ϗ ἀπο τȣτεων χρὴ ενθυμὲεσθαι ἕκαςα.

Hominum quoque victus ratio, quanam maxime delectantur inſpicienda, an potui, & cibis, & otio dediti, an exercitationibus, & laboribus gaudeant, & an edaces ſint, & a potu ſibi temperent; & ex his ſingula reputare oportet. *Hipp. lib. de aere, locis, & aquis. Sect. 3.*

Ἢν μὲν γαὶρ ἐν ἑυρετὸν ἐπὶ τȣτοις πρὸς ἑκάςην φύσιν, σίτȣ μέτρον, ϗ πόνων ἄριθμος, μὴ ἔχον ὑπερβολὴν, μήτε ἐπὶ τὸ πλέον, μήτε ἐπὶ τὸ ἔλαίσσον, ἕυροιτο ἂν ὑγιέη τοῖσι ἀνθρώποισιν ἀκριβῶς.

Si quidem praeter haec inventa fuerit ciborum menſura, & laborum ad unamquamque naturam numerus, ita ut exceſſus neque ſupra, neque infra modum fiat, inventa ſane exacta fuerit ſanitas. *Hipp. lib. 1. de Diaeta. Sect. 4.*

Τὰ γάρ ἀνόμοια ςασιάξει, ϗ τὰ μὲν θασσον τὰ δὲ χολαιτερον πέσσεται.

Seditionem enim movent quae ſunt inaequalia, alia citius, aliaque difficilius concoquntur. *Hipp. de flatibus, Sect. 3.*

Tὸ

Τὸ γὰρ σῶμα ὑπὸ μὲν τῶν σιτίων ἴσων ἴσως τρέφεται, ὑπὸ δὲ τοῦ σώματος τὰ σιτία κρατέεται, ἔπην δὲ πλέον ἢ ἔλασσον προσενέγκηται, ἢ ὡς ἄλλο μεταλλάξας κρατέεται, κρατέεται δὲ καὶ τὰ σιτία.

Corpus enim a cibis aequalibus, aequaliter nutritur, a corpore vero cibi ſuperantur: ubi vero plus aut minus ingeſſerit, aut alioqui mutatus fuerit, ſuperatur, ſuperantur etiam & cibi. *Hipp. lib. de locis in homine, Sect. 4.*

Ἀνάγκη γὰρ ὁκόταν τι τουτέων χωρισθῇ καὶ ἐφ᾽ ἑαυτοῦ στῇ, ἔνθεν τε ἐξέστηκεν, οὐ μόνον τοῦτο τὸ χωρίον νοσερὸν γίνεται, ἀλλὰ ἔνθα ἐπιχυθῇ, ὑπερπιμπλάμενον, ὀδύνην τε καὶ πόνον παρέχει.

Cum enim horum aliquid ſeceſſerit, & per ſe conſtiterit, neceſſe eſt non ſolum locum ex quo exceſſit morbo tentari, ſed eum etiam, in quem nimia copia influxerit, dolore, & labore vexari. *Hipp. de nat. hominis, Sect. 3. circa initium.*

IN-

INDEX
CAPITUM.

De

CAPUT I.

EXERCITATIONES DIANOETICAE

de Subactione alimentorum, ingerendi ordine, ut & de Diaetae moderamine.

ETSI quilibet cibus ope caloris funditur, & humidi acescentis perluitur, ita ut quaelibet eius particula, si rectè praestiterit natura, nec flammulae expandentis, nec lymphae rigantis indiga sit: alimenta tamen propriis essentiis dissona, vel quoad consistentiam inaequalia, miscellaneo non intermiscentur fermento, nec partes cuiuslibet minutae confusae coeunt. Etenim non in ventriculo subvertitur alimentum, unde partes eius invicem intrusae uniantur, nec denuo ut in ore masticatur, aut

 agi-

ágitatum, & revolutum conteritur, nec ipsa cibi patitur materies, cuius partes quoad qualitates dissociatae dosim sibimet peculiarem, & teporis, & madoris exposcunt, & pro earumdem differentia citius, vel serius fusionem, & dilutionem subeunt. Si vero dosis debita cuiusvis defecerit, vel si tempus huic negotio assignatum, & approportionatum defuerit, aut excesserit, in qualitatem naturae minus familiarem facessit. Quae demum de calore in partibus ventriculi, & propter partium viciniam inaequaliter dispensato afferuntur, frivola, & evanida apud nos aestimantur, qui quodlibet corporis vas, & viscus suo succo, & calore determinato ab initio frui cognoverit. Coctio enim est naturae congrua, & familiaris fermentatio, seu mediocris, & pacata assumptorum irrigatio, fusio, & subactio, ope caloris moderati in acore proprio, & ingenito ventriculi humido stabulantis consumata. Cum ideo solidiora fundum ventriculi praeoccupaverint, ita ut tenerioribus (i. e.) fusioni, & distributioni apte natis, egressus maturus non praebeatur, alimenta alias familiaria, non solum nativo destituuntur genio, sed tumul-

multuose agitantur, & in qualitates migrant naturae irreducibiles. Medicina itaque diaetetica (quidquid oggerunt Pseudochymici) non perangustis vallata est cancellis, & licet in referandis vasculorum osculis, aut succorum sentinam sequestrando, parum expeditura videatur, sanitatem tamen tuetur, & conspirante naturae subsidio καταῤῥευμάτων materiam adaequat, qualitates moderatur, & ὀργασμον compescit, nec non sanguinem maturat: tresque priores naturae operationes familiarissimae in recta solum ciborum, & potulentorum electione stetere, ultima vero in debita exculentorum dosi, & ieiunii accomodatione, e quorum penu succus depromitur, & qualificatur. Qui si putridus, sanguinem tabo polluit; si acrior, & salsuginosior, tabe proterit; si humidior, nimis inteneranddo lubricat, & emollit; si frigidior, inspissando dispensationem retardat; si spiritu flatulentior, turgidum reddit; si calidior succos fundit, motumque sanguinis accelerando μακροβιώτην praepedit. Alterationes sensim, & sine sensu intulisse observavi, easque quae sine continuata remediorum serie, & diaetae ὑπεναντιάσει incorrigibiles

extitere. His laedimur, & temperatissimis eupeptis utiliter relevamur, quibus ieiunium artificiose adhibitum apprime associatur, & inter imbelles vice exercitii optimum succedaneum. Haec verumtamen designare non est cuiusvis, in quibus exequendis sedulo naturae invigilandum, serioque pensitandum, an succus vorax radicitus devastando, calor exaestuans liquando, remissiorve distantiores corporis particulas parce rigando depascant.

Historiae, & Experimenta demonstrativa.

Εὔπεπτα ϗ ἐυανάδοτα tenerioribus, & invalidis alimonia amicabilis, rustico exercenti, & lacertoso porrecta in bilem retorridam facessunt; si vero caseosa, & e carne bubula parata, aut quaelibet solidioris consistentiae exhibueris, ei in nutrimentum vergunt accommodatissimum. Si quis streblitas, radices puta dauci; turiones asparagi, saccarata butyrosa, aut ex mollibus, & friabilioribus quibuslibet confecta primis epulis ingurgitaverit, dein pullulos carnesque teneriores, deinde carnem cer-

vinam, aut bubulam: quae prima mensa ingesta fuerint, mature, & tuto in intestina secernuntur; si vero viceversa supermandantur, non raro nauseam, capitis dolorem tensivum, amarorem, ructus, aliave turbatae coctionis signa procreant.

Pridie fluxionis periodicae in plerisque cum materia errabunda pectus, & viscera naturalia alluisset, ventriculum eiusque dilutum inquilinum extraneis aquis perfusum, & refertum vidi, ut quoad cocturae negotium per horas viginti plus minus otiari videbatur. Quod sapor cibi ea temporis periodo quasi iamdudum praemansi, cum pari eructatione confirmavit.

An in ventriculo sita sint instrumenta subversioni ciborum assignata, non ambigitur; nec alicui contigit talis subversio, nisi nausea, & vomitionibus tentato, cum sedatum naturalis fermentationis opus interpellatur.

Immensum esset totius diaetetices utilitates, & emolumenta recensuisse, cuius adiumento sanguinem universum sale perlutum non semel edulcoratum; eiusque ξύμωσιν contemperatam vidimus, & (quod ad pectoralia magis attinet) tussim per sede-

cim annos protractam a ſuffuſione & inſtillatione natam ſola coenae inhibitione deletam.

Decoctum glycyrrhiſae cum ſeminibus aniſi &c. pectori dicatis in aqua appropriata horis matutinis propinatum pulmonario bilioſo non parum proderit: idem tamen praeſidium hora ſomni exhibitum amareſcendo, & efferveſcendo obfuiſſe adnotavi. Tanta eſt caloris in eodem individuo diffuſi, & concentrati diſcrepantia.

A paſtu copioſiori aegre ſe habuere non pauci, quouſque ventriculus aquae copiam in os regurgitaverat; aliique nauſeabundi, donec materiae comeſtae modicum eructaverant; quae ambo aſſumpta diluto, & calori non adaptata apertiſſime ſignificabant.

CAPUT II.

de Saliva acida, ſeu de acido ventriculi redundante.

Aciditas ſalivalis licet cominus pectori non officiat, ſanguinis tamen alienationes, e quibus pulmo tandem ſuccutitur

tur ut plurimum praegressa est: cuius causa ab assumptis spirituosioribus, in quibus partes acidae delituerint, ne dicam ab ingluvie, in sanis fere semper oriunda. Cum enim cibus, potusque menstruo, seu acori stomachi diluenti, & tepori colliquanti non sint adaequati, non diluuntur, nec debite elixantur, unde frequenter acescunt, calorque impar, & intensus extra vasa minora amarorem, remissior aciditatem parit. Saliva itaque acida est aquosa ventriculi proluvies supervacanea in os effluа, seu abdicata naturalis fermenti deficientis particula, cum a calore improportionato dilutionis, & subactionis negotium irregulariter peragitur. Quod symptoma raro contigit, nisi illis quibus ad tempus saltem calor ventriculi defecit, & fermentum quo maduerit dissolutum conteritur.

Historiae, & Experimenta demonstrativa.

VInosis compotationibus, & aquarum spiritu turgescentium ingurgitationi, qui a lautiori mensa nimis indulserit, aciditatis redundantis effectus per ructus, & salivam experietur.

Omnes quos corripuit hoc symptoma, si non ab allegatis exorbitantiis ortum duxerit, vel extremo senio laxatos, vel a morbo pertinaciter adhaerenti contritos deprehendes. Hisce omnibus tepor ventriculi imbellis facile superatur, madorque coniunctus deficit, aut degener efficitur.

C A P U T III.

de Colore Sanguinis.

INvestigatio partis sanguinem rubedine tingentis incassum adhuc exercuit Philosophorum, & Anatomicorum peritissimorum ingenia. Nec mirum, cum quaeritant ubi neutiquam reperturi. Non enim in corpore constituto, sed in seminio, seu corpore constituendo importatur, & delitescit tincturae latex, & scaturigo. Sanguis enim est seminis per transplantationem dilatatio; semen vero sanguinis concentratio, sanguisve aliter modificatus, seu totius sanguinis systema, in cuius substantia hospitatur compositum potestativum. Nec huius veritatis luci, caliginis quicquam offundit, qui in cerebro, licet re-
ctè

ſte Veneris, & ſeminis radicem poſuerit; cum ſanguis, iſque ſolum arterioſus, cerebrum non ſolum alluit, & alit, ſed radicitus conſtituit; & quod rubore delibutum fuerat dum in arteriis, gilvum fit in cerebro; in nervis, & ſpinali medulla ſubalbidum; in paraſtatis inſtar olei albicantis pellucidum; in teſticulis ex aqueo marmoreum: adeo ut ex varia diſpenſatione, & adminiſtratione caloris in variis corporis partibus, variaque commixtionis modalitate oriuntur, & determinantur fluidarum, & ſolidarum corporis partium colores, & tincturae, ut dum peregrinatur ſanguis quoad figuram, & conſiſtentiam Proteus videatur, & inſtabilis, & quoad varias ſuffuſiones, & impreſſiones verſicolor. Cum tamen matricis ampliorem ſcaenam denuo occupaverit, ubi nativo tepore, & amictu foveatur, eumdem ſubſtantiae gradum, cui omnis qualitas eſt conſectaria reſumit: rubraque eius tinctura in materie tenuiſſima, & calore propriis vaſculis deſtinato diverſatur, & ſi ab alterutro vel deferatur, vel deſueſcat, peritura. Nec magis mirandum ſemen albeſcens mutato loci tepore, nec non materie, & inſtrumen-

to.

torum commoditate ſanguinem rubrum produxiſſe, quam glandem ſeu poctius punctum eius nigrum apici connatum (in quo ſeminium, ſeu ſpiritus totius arboris conglobatus deliteſcit) iiſdem adminiculantibus quercum foliis viridem, & cortice cinereum.

Hiſtoriae, & Experimenta demonſtrativa.

E Patella dematur ſanguinis portiuncula craſſiuſcula ſubnigra, poſtquam ſubſederit, digitoque mediocriter calente, in pelvi vitreo, aut ſtanneo glabriori contere particulam diſſociatam, & inter ſubigendum, (quod digito approximatur) ruborem defaecatiſſimi ſanguinis acquiret.

Sanguine rubore ſaturato, ſeu floridiſſimo adhibe mediocrem qualemcumque calorem extraneum, & primo languide rubet, dein obſoleto rubore flaveſcit, & e dubia tandem flavedine, ſi intenſiorem adminiſtraveris, lacteſcit.

Semina florum Tunicae ſolo frigidiuſculo nata, & provecta, ſi arenoſa, fimo equino, aut calce referta, vel calidioris cuiuſcumque generis terra inſerueris, eos no-

novo pabulo & calore fotos, & innutritos variegatas, & elegantiores subinde tincturas adipisci, hortorum cultoribus haud ignotum.

Gonorrhoeam virulentam si quis perlustraverit, caloris in semine alienato gradus moderantes, & subactionis modalitates, tincturarum, & consistentiae authores facile recognoscant.

Experimenta permulta, & Chymicorum, & Tinctorum re mechanica deducta hic magis silentio premere, quam meminisse libet; non enim artis indagationes, sed naturae opera secretiora consuluisse, & detegere animus est.

CAPUT IV.

de totalis circulationis necessitate & in sanis, & morbosis, & de particulari eius in tabida κατασάσει deficientia.

IGnicula quaedam naturalia sanguinem mediocriter passim accendentia, & dilatantia; ut & vasa permeabilia non solummodo requiruntur ad partes exteriores aequali, & familiari rore perfundendas, in-

individuorumque durationem promovendam, ſed etiam ad proluviem errabundam, & ſupervacaneam, ad diſtentiores partes propellendam, eiuſque copiam deponendam. Si namque partis alicuius vaſcula obturentur, aut deſignatis non perfungantur officiis, & circulationis rythmus, & humorum ἀποσκέψεις (i. e.) fluxionis tranſitus ſimul intercipiuntur, unde μεταστάσεως emolumentum praeſcinditur: qua de cauſa partes magis calentes, & eo nomine nobiliores ferocius laceſſitae citiſſime corruunt. Scopis inſudent utriuſque artis noſtrae myſtae; paregoricae quippe medicinae adiumento vitae naturali (cui unice ſtudet medicus) dies aliquot induciarum addidiſſe praeclarum eſt.

Hiſtoriae, & Experimenta demonſtrativa.

INguini Generoſi, annum 27. agentis, ſcrofuloſus increvit tumor, qui collum, ſcapulas, pectus, latera, pedeſque ſparſim ſimul occupaverat; ſuperveniebat Hydrops aſcites; abdomen, crus dextrum, tibiamque dextram uſque ad talos copioſa, ac pellucida ſua ſuffundens aqua; tibia etiam ſiniſtra nativo rore indiga conſpicieba-

batur, altius enim ſtrumoſa durities inguini ſiniſtro impacta, arteriam cruralem (per quam ſerum ad tibiam viam ſibi parare affectaverat) premendo conſtipabat, & in pectoralia aquas ſuas nitroſas regurgitantes amandabat, uſque ad aſthmatis inſultum ferocientes: dirupto tumore icorem copioſe fundente, aquis ſubtus fluentibus conceditur tranſitus, pectus aegri extemplo levatum, evanuit aſthma, cuius reſiduae tandem aquae accommodata remediorum ſerie evacuabantur. Non huic abſimile in muliere ex bubone permagno in inguine, quam etiam phthiſis cum hydropis funeſta admiſcela trucidavit, obſervavi.

Apud illos maxime ſaevire videntur fluxiones quibus membra amputantur, aut quibus a vaſorum exiliorum infarctione partes remotiores imperviae redduntur.

In omnibus tabe diuturna correptis extremae partes primò infrigidationem ſentiunt, & contabeſcunt.

Infanti pulmonario crebro, & difficulter anhelanti tuberculum nucis iuglandis magnitudinem adaequans, tibiae mediae inſidens, levamen pectori, & ſanitatem attulit per tres menſes, cum tamen tunc

tem-

temporis rediebat malum, asthmate, & diarrhoea deprehensus expiravit.

Sanguinem menstruum in pectus effusum, & per os depulsum, nemo medicus mirabitur, qui eumdem uterum nuperrime alluisse, ex symptomatibus quibus dum profluit conflictatur uterus luculenter detexerit. Cui regurgitationi cum natura assuescat, cum minori fert molestia. Imo pectoralia robustiora, & molem refluam deposuisse, & toti levamen attulisse compe-rui.

In plerisque quibus sanguinis transitus, aut debita per hepatis vasa exiliora denegatur percolatio, iis fere omnibus ea de causa non raro advenit dimidii corporis dextri motus sanguinis cunctatus, partesque spirabiles exinde fluxionum colluvie magis gravatae officiuntur.

C A P U T V.

de Narium Haemorrhagia.

PEriodicam narium haemorrhagiam moderatam tabis accessum protrahere notum est: quod diverticulum, & tutelam

a na-

a natura ipſa conſtitutam autumo, & reiterata quacumque phlebotomia longe efficaciorem, quia per exiles iſtos tranſitus, & fibroſas arteriarum extremitates tenuior, calidiorque percolatur ſanguis, qui ſale volatili, aut acrimonia ſtimulatrice coadiutus vaſcula aptus natus eſt exterminare.

Nec ideo inſulſe monuit Hippocrates narium pruriginem morbos, vel earum haemorrhagiam denunciaſſe. In cenſum itaque ſignorum praecedentium eſto medicantis; & praeſidiorum aegrotantis (1).

Hiſtoriae & Experimenta demonſtrativa.

IUvenis aetatis 25. annorum, cui parentes tabis characterem impreſſerant, ab anno decimo ſeſto uſque ad aetatem praedictam, vitam cum inconcuſſa fere valetudine ope haemorrhagiae tranſegit. Semel enim, aut bis quotidie unciam unam, aut alteram narium ſanguinis effudit, ſub finem veris, & per totum paene aeſtatis cur-

(1) Ab acriori, & tenuiſſimo ſanguine narium exiliora perluente, pruriunt nares, qui ſi coerceatur morbum creat.

curriculum: anno tamen praedicto solemnis haec evacuatio suppressa erat, praefocato per capitis infrigidationem sanguinis exitu, cuius palindrome dolorem capitis immanem intulit per biduum, quo tempore levato capite pectoralium infarctionem persensit, per aestatem, autumnum, brumamque durantem, cum haemoptisi caeterisque signis phthisin denominantibus, cui venae sectio verno tempore celebrata parum subvenit: elapso tandem vere subsequenti, postquam per diem unum cephalalgia exercuerat, denuo accedente narium uberiori haemorrhagia, pectus eius liberatum erat, qui iam superstes, sine manifesto valetudinis dispendio.

In omni sanguinis effusione per superiora, particula quae in haemorrhagiae prima accessione exierit salsuginosior, quae vero subventura magis edulcorata. Quod quivis gustu sentiet, qui sanguinem extussierit.

Complures narium sanguinem per intervalla copiose fundentes observare licet, quibus postea a sanguine acriori intus coercito tabes totum depascens tacite accesserit, hisque phlebotomiam mature, ac frequentius

ad-

adhibitam apprime ſubveniſſe compertum eſt.

Viro, cui ſanguis ſeroſior per biennium pectoralia iugi infercerat ſuffuſione cum communi ſymptomatum congerie, ingruebat angina adeo gulam, & laryngis muſculos obſidens, ut ciborum, & ſpiritus via interclusa videbatur; cui venarum brachii utriuſque, & talorum ſectio, nuchae, & ſcapularum ſcarificatio, enemata, aliaque e ſiphone in guttur immiſſa, & exterius admota, nequicquam contulere: a ſublingualium verumtamen inciſione reſpiratio parum dilatata, unde ſcintilla quaedam ſalutis affulgebat, per narium tandem copioſiſſimam haemorrhagiam pectoralia onus, & angina malitiam perfecte depoſuere.

In omni capitis gravedine, arteriae primo ſuas aquas extillant acriores, unde cerebri membranae in morbi principio, magis vellicantur, & ſternutationes frequentiores concitantur: progreſſu tamen morbi, demulcta materia naturam vix laceſſit.

CAPUT VI.

de Sanguinis congestione, nec non de seri separati circuitu.

SAnguis naturaliter constitutus vasa destinata profluendo, habitumque corporis alluendo, circulationis stadium debite pertransit: sed cum propria consistentia, & maturitate destitutus, quoad particulas eius constitutivas separatur, varie disponitur, & ex accidenti circuitum praeternaturalem, sibique quasi proprium vendicasse videtur. Quod enim consistentiae praeter naturae modum compactioris evadit, vel decumbit, vel grumescit, unde vel motus protrahitur, vel ipsum restagnat; quod vero subtilioris, totum persaepe non illico circumfluit, sed stagno excandescens regurgitatur, unde aequalis insuccationis methodus interturbatur; quodque decubuit, non raro partis vascula, quibus accubuerit, ita obturat, ut succus nutritius ultra infarctum parti denegatur, citraque per refluum eius serum, & partes continuae, & communi officio functae, imo totum

tan-

tandem corpus ſuo rore, & nectare nativo defraudantur. Qualis irritatio licet neutiquam ſalina, cum nimis tamen ſit copioſa partium craſin ſolvit, earum poros amplificat, vaſculis laxitatem inducit, nimiamque mentitur nutricationem; hinc dimenſio viſceris protenditur, pondus augetur, non ſine vicinarum compreſſione, & nativae conformationis iactura. A ſero denique influo exuberante ſanguis minus ſubactus, ſeu immaturus redditur, & ab affluo rigata inteſtina, faeces alvinas minime figuratas excernunt.

Hiſtoriae, & Experimenta demonſtrativa.

EQues auratus nobilis filius, annum agens trigeſimum, de dolore gravante ſiniſtrae partis capitis queritabatur, a frigidiuſcula aurae impreſſione ortum ducente, hinc actutum pori cutanei partium vicinarum, tam arcte occluſi fuerant, ut liquores illic vaſculis concluſi tumultuoſe agitabantur, & in illis indebitam reddiderant circulationem, ut ex micatione inaequali arteriarum temporalium conſtabat, eoque tandem res rediit, ut apoplexiam minari vi-

debatur, cuius tamen materiae fit in humerum metastasis, ubi pars crassiuscula delata decubuit, more paraplegiae, radii, & totius ulnae, nec non manus nutricationem intercipiens, quibus viguit sensatio robore, & motu pereuntibus; tenuior in suo subsidio restagnante effervescens exaltabatur, quae partes imbelles repetitis circulationibus irroravit, ibique diutius foco excandescens tale infixit seminium, ut eius latice, salsugine, & aciditate referto, sanguis universe scaturierat, & atrophus in toto constituebatur. Caput exinde periodice dolebat cum arteriarum tensione, facies rubedine suffundebatur, succrevit aliquoties appetentiae vigor, & viceversa defecit, abdomen per vices pertumuit, sponteque reductum subsidit, diarrhoea persaepe detinuit cum dolore ani ulceroso, & per lunae φασὰς diversas mutationes subiit, quibus tandem adiungebantur sternutationes, oscitationes, & pandiculationes frequentissimae, nuchae dolor horis praesertim nocturnis, coeloque nubiloso, spinae, ac lumborum debilitas, & totius quasi inarticulatio, sitis per periodos inexplebilis, aliquoties vero per biduum minime sitibun-

bun-

bundus, dolor totius ulcerosus, qui potissimum in panniculo carnoso sentiebatur. Haec omnia aegrotantem ingeniosissimum anxie per triennium exercuere, quo tempore multa incassum sustinuit remedia, bino tandem vere, & unico interposito autumno iugi methodo insistens excluditur serum, maturatur, & edulcoratur sanguis, & excepta brachii ἀτροφία totus redintegratur.

Permultis quibus sanguis alienatus, vel cordis palpitationem, vel totius corporis iectigationem sibi subsultum induxisset, exteriora debita alluvie non rigata marcescebant, artusque riguere: in tali enim lucta opus insuccationis ob indigentiam vehiculi tenuioris avocati, & aliorsum impensi non peragitur.

In rachitide non sola viscera nimia liquoris degenerati superfusione tenduntur, sed una ipsorum ossium epiphyses in spongiosam substantiam abeunt (qualis pororum prolatatio, partiumque distensio, nutricationis speciem prae se ferens, aetate provectioribus propter partium pressiorem tenacitatem, nisi gravi aliqua de causa, eaque naturae adversa non contingit) succumque nutrititium illis partibus non deferri ex

hoc liquet, quod talis ἐφίδρωσις roridae adhaesionis indiga, non robur, propriam nutricationis indolem progignit, sed artus laxatos, carnis omnigenae mollitiem, & membranarum flacciditatem.

Viro aetatis consistentis, cui salinae serositatis πλεονασμὸς nunquam faeces alvinae intestini recti figuram suscipiebant, nisi postridie, aut perendie a concitata ζυμώσει, quae per cruoris ἀναδρομὴν, superiora profligaverat, etenim ea bimestri, aut circiter fluctatione sanguis aquas suas nitrosas composuerat, aut per sudores dissipaverat, unde per biduum, aut triduum, debitam maturitatem adeptus est, ad cuius normam faeces alvinae subactae fuerant: quod in quamplurimis animadverti. Quibuscumque aquositate salina sanguis copiosius perluitur, iis alvus lubrica, nisi revulsio aliqua ad partes supernas, ad tempus prohibuerit: nec ulla arte sananda est talis diarrhoea, si serum in sanguine recruduerit.

Annotatu non indignum, quod plerisque nequando σκύβαλα, nec ullatenus quidem figurata secesserint, nisi a praegresso πτυαλισμῷ, aut cum sudor cutem universe praemadefecerit.

CA-

CAPUT VII.

de Prodomis, & praecautione ſanguinis alienati.

EX inordinato motu, & incaleſcentia adulteratur ſanguis, ut ex erronea fermentatione alimentum: utrumque vero ſex rerum non naturalium adminiſtratione adamuſſim diſpoſita, praecaveri poſſit; aſſumptorum enim degenerationes ſanguinis alienatione, ut plurimum praegrediuntur, quibus medicantium fideli monitu, & clientela mature praeveniatur, priuſquam morbi idaeam conſtituerint. Ad cuius ortus perveſtigationem medici ſaepius ϛοχάσμȣ caligine verſati incaſſum ſolicitantur, & ſi ex collata phaenomenon ſyndrome tandem perdiſcatur morbi cauſa, & hyparxis, motus; & maturitatis eius tempora, ἐπακμὴ ἀκμὴ, & (ſi non in aegri funus conſpiraverint) παρα' κμη deinceps expectanda veniunt. Ne itaque in diſcrimen natura devolvatur, errorum minimorum initiis, non poſthabita eminus praecedentium tecmarſi, ſuccurrere opportunum eſt: nec inconcinne Poeta:

Principiis obſta; ſero medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

Historiae, & Experimenta demonstrativa.

TErrarum, & aquarum halitus, seu (si mavis) aerem sanguinis alienationem induxisse patescat, cum genio loci morbos, & effervescentias peculiares ortum duxisse contemplemur, & quod ad tabidos magis attinet, ad plagarum aeris, & ventorum commutationes, impressiones spirabilium, sive per suffusionem, instillationem, aut inspirationem communicantur magis, aut minus nocivae.

In Chlorosi detentis, cum motus sanguinis expansivus, debitaque per loca conferentia emanatio denegatur, alienationis deinceps reus diiudicatur.

Cum per exercitia immoderatiora impensumve cuiuscumque generis calorem, nixus sanguinis expansivus nimis promovetur, si eius efluvia cito, crebroque repressa fuerint, sanguinem subinde in alienigenam migrare naturam perspicietis.

Odor corporis maxime inter sudandum a consueto demutatus, cutisque praesertim faciei, quoad colorem deflorescentia, habitus corporis mutatus, vigor languescens, hu-

huius adulterationis iam iam fáctae in morbis plerisque diuturnioribus, praecipue phtisi, indicia sunto.

Ciborum denique degenerationi praecedaneae sunt variae membranarum linguae, & palati perfusiones, & oblinitiones; sapor sc. amarescens, aeruginosus, acidus, nidorosus, dulcis, oleosus, & unctuosus, quibus assidua adiungatur eructatio.

Pediculorum cita, ac numerosa productio non inepte inter sanguinis alienati, & morborum prodomos censenda; sanguinem quippe caloris, & vitae fomitem, in exterioribus debito officio non functum, & ad interiora (ut hosti forsan adorituro obviam eat) revocatum indicat, calorque irregularis horum formatrix, activitatem suam in parte non exercuit, antequam nativi, & familiaris ei ad tempus saltem defuisset fotus, & irrigatio.

CAPUT VIII.

de Fermentationum idaeis, & specificatione.

OMni sanguinis alienationi sensim factae enormis non raro associatur vel praecurrit fermentatio, in cuius essentiae perve-

vestigatione non minimus vertitur curationis cardo, & licet vitalitas eius in indebito calore stetisse videatur, diversimode verumtamen inter fluida radices agit, & ad modum materiae, ex qua primordia duxit, agitata molestat. Cuius verumtamen materiae fermentantis, si liberior sit in vasculis universa reciprocatio, quod pepasmi, seu reductionis capax facilius depuratur, quod seclusioni tantummodo destinatum, facilius naturae dominio subiicitur, & propellitur, ubicumque vero restiterit, a praeclusis aliqualiter naturae repagulis regurgitatum, & in naturam magis ferociens tumultuatur, unde spiritus vitalis (i. e.) sanguis (*seu medicorum anima*) in suis focis accidentaliter accensis coercitus aliquoties suffocatur, & extinguitur. Fermentatio itaque sanguinis, morbida est irregularis eius agitatio, sive lucta, & excandescentia ex seminio, seu fermento delitescente, a nativa eiusdem familiaritate descifcente suborta, ad cuius existentiae modificationem substantiae proportionem, partiumque constituentium disposituram, movetur, separatur, & partes adoritur. Ut ut fermentum sanguinis crassiusculus videtur

tur incola, ex quo pabulum, ut in suo esse consistat, prolectat; opposita autem proprietate alterat, cuius particulis dilutioribus praesertim serosis, ut suas vires sanguini impertiat, utitur, tacite multoties, & sensim infestando, vimque demum patulo exercendo totum suo imperio subiicere contendit, quodque cum altius sese sanguini insinuaverit averruncare difficillimum. Cuius praecautionis syntaxis ex debita etiam, & artificiosa rerum non naturalium observatione, & accommodatione depromenda est; ast contemperationis, & curationis methodum in parte therapeutica, quoad morbos quos retuli speciatim delineavimus.

Historiae, & Experimenta demonstrativa.

FErmentationis natura, vel mediocriter praxi medica versatis in dies praelucet, ex varia eiusdem prole, succorum videlicet lapidescentia, colliquatione, verminatione, ut ex diversis agitandi modis. Acidi enim fermenti partes errabundae iugem agendi cupidinem inducunt; tartarei, & acrioris mordent, vellicant, & periodice convellunt:

lunt: crudi, & aquosioris consopiunt: bilescentis, & sulphurei fervefaciunt: tetri, & terrestrioris in moerorem, aut insaniam adigunt: putrentis fatiscentiam creant: maligni languorem inferunt: venenosi, seu toto genere naturae adversi prosternunt.

Discretae porro fermentationum proprietates sensibus sese obviam dederunt in diversa ad peripheriam protrusione, utpote in variolis, morbillis, impetigine, psora, vitiligine, essere, morbo pediculari, & vermibus cuticulam occupantibus, nec non in abscessuum, aut ulcerum diversitate, ut & in tumoribus, scrofulis videlicet, erysipelate, phagedaena, herpete, bubonibus &c.

Fermenti substantiam ex materia spissa constitutam testari videntur lue venerea profligati, cuius colluvies glutinosior, & compactior ea parte arteriae magnae non raro insederit, quae infimae spinae, & ossi sacro subest, ubi plerumque micatio vehemens cum dolore gravante coniuncta, a qua scaturiunt emanationes subtiliores capitis meninges, periostium nervosum, tendinosumque genus acriter petentes; quod subtile serum licet per secessum, ptyalismum, sudores, diaetam, expurgatum, contempera-

ra-

ratum, & exiccatum fuerit, nisi viscosum eius corpus, tenaxque venis, aut arteriis impactum ex omni parte seclusum secesserit, Sisyphi saxum volvitur, & malum recrudescit. Tanta est huius fermenti venenosi proprietas, tacitaque potestas, ut non solum reptoria vi sanguinem universum diluendo occupet, sed partem eius non mediocrem praeter naturae modum praecipitando ad sui conservationem sibi unit; partem etiam, ut vires suas contra naturam expeditius exerere queat, nimis attenuando volatilem reddit. Immo sensibilitatem quamdam hisce fermentis inesse iuraret, qui eorum activitatem pensitaverit. Sub oculis instantiae permultae; unicam adducam. Domino ingeniosissimo hoc morbo conflictato, cum ultimae fere medicationis partes absolutae fuere, oranti, & vehementer petenti, haustulum zythi spirituosioris vino permixti nutrix concessit: erroris reum improbavit eventus. Domatam enim, & ob pabuli indigentiam effractam, & demortuam poene mali mineram arteria delitescentem (cuius doloris palpitantis, ne minimum quidem per dies septemdecim antea senserat) suscitatam, opeque novi pa-
bu-

buli recreatum, exultando quasi per horas aliquot vigorem suum pristinum exercere, & immaniter saevire observavi.

In febribus malignis fermentum venenosum primo sensim obrepit, unde sola mitis oborta fatiscentia; cum vero altius sanguini radices egerit, frequenter rapida vi insilit, & prosternit; eius autem seminium esse corpus παχύτερον liquet, cum nec sudoriferis ex artis lege reiteratis, aut sponte subortis, nec ullis aliis cedat, multo minus depellatur remediis.

In fluxione periodica (cuius ergo fermentationis proprietates obiter, breviterque enucleare visum est) etiamsi tenuior pars maxime in naturam ferociens exinanita, aut reducta fuerit, fermentum tamen compactius sanguini unitum, suique tenacissimum, novae recursionis ansam praebet, & materiam suppeditat; a quo sanguinis suscitamento, ut plurimum secretionis effectore, & aquarum per pulmones expressione eos mediocriter madefaciente, sputatio frequentior aliquandiu promovetur, in quarum uberrima alluvie substantiae mollitiem superinducente immerguntur, cui ptyalismus diuturnior succedit, a pressura vero liquorum

rum densabilium bronchia obturantur, a vapore mitiori subtus petente distenduntur, aut eorum lobi aliqualiter inflexi surriguntur, a tetriori demum, crassissimoque (ne dicam maligno) insufflato, spiritu copioso asthma periculosissimum suboritur.

CAPUT IX.

de Vasculis liquorum alienatorum vectoriis, & de eorumdem dispositura.

LIquores naturae congeneres, ut & alienati, & redundantes, non diverso distrahuntur motu, sed iisdem importantur vasculis, & qui nec per ἐφίδρωσιν vasa, viscerave maiora humectant, nec per affluxum, replent nervoso generi accumbunt, carnes alluunt per secessum, ductus urinarios, aut per sudores propelluntur. Qualem succorum sequestrationem praesertim vasa perfluentem haud raro cum molestia aggreditur natura, non sine levaminis affuturi certitudine, cum vincendo secluserit particulam dissociatam. Nec solummodo serosa arterioso, venosoque genere importata fluunt, refluuntque, quorum quae subtilissi-

ma, vinosa scilicet nitrosa, & acriora, nervosum, tendinosumque genus impetere visa sunt, sed & sordidorum halitus sanguine perfusi grassantur, quorum praetergressum cor ipsum aliquando patitur sine valetudinis manifesta laesura: horum verumtamen halituum irrorationem universalem in phtisis inveteratae proventu citius debilitatis causam effectricem constituisse arbitror, quam si sanguis, quoad consistentiam deliquerit.

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

MIhi nota est familia generosissima, cui affluxio periodica est gentilitia, quae per mensem, aut circiter dat inducias, quam accessuram significat maestitia, cum exteriorum infrigidatione, quae symptomata tandem excipit dolor capitis pulsatilis, & gravativus, usque ad fatiscentiam exacerbatus. Quo temporis curriculo e vasculis minoribus, in maiora sanguinis partes putridae secretae sunt, unde per secessum summe nidorosa secluduntur. Quo peracto vires refocillantur, spiritus sereni, & alacres redduntur, quousque morbus denuo recurrat.

Non paucos mihi contigit vidisse sanguine bilescente refertos, & cholera humida spatio biennii plus minus cruciatos, quibus omnibus per dies aliquot ante morbi insultum, non solum venae, sed totius corporis genus musculosum pertumescunt, subita tamen liquorum concentratione, & seclusione corpora sublevata reducuntur, sanique permanent, donec praedictus morbus recruduerit. Permultos observavi, quorum liquores incisivi, vix nervosum genus influxerint, nisi a vini potu, aut diaeta salsuginea, vel nitrositatem, vel essentiam tenuiorem obtinuerint, qui faciliori negotio, ex summi Dictatoris sententia nervos exinanitos pervasere, si scilicet Veneri frequentius indulserint.

Phtisicorum fatiscentiam, cum sordida expectorata fuerant, ad tempus desiisse non raro observavimus; quae denuo congesta languorem indicabant recursurum. Viscosa dein, & congelata diu retenta pectori gravamen perpetuum, halitus vero sordidorum nidorosi, fatiscentiam periodicam toti intulere.

Psorae foedissimae, operamque medicorum eludentis, fomitem mensis spatio

reductum per instrumenta pectoralia exinanitum, & sanatum deprehendi, depulsa scilicet illuc putida sanguinis foece.

CAPUT X.

de motu Sanguinis devio, seu de fluxione imprimis pectoralia alluente.

OMnigenae fluxionis materies sanguine importatur, & dum quoquoversum eo innataverit, haud gravat: cum vero succus alienatus in gremio eius hospitans confluit, tumultuose agitatur, effervescit, aut extimulat, & in partem magis susceptivam illapsus deponitur, factaque διάκρισει, cum viam in partem aliquam affectaverit, eam madore minus familiari rigat, & si quaevis eius particula talem spissitudinem acquisiverit, ut ei non pateat exitus, partem replet, eiusque membranam distendit, vomicamque non raro progignit: huic negotio totus insurgit sanguis, & conspirare videtur, cuius liquorem exauctoratum minus crassum per vasorum tunicas, viscerumque membranas διαπιδήσει, seu exsudatione expedire cernitur, non sine emolu-

lumento, si partem ignobiliorem perluerit, & cum successu haud minus felici, si partis suscipientis, vigor, licet nobilioris, constiterit & affluxi molem exoneraverit. Partes vero quaelibet huius reflui liquoris capaciores redduntur, si condoluerint, si peculiari, genio, seu nativo nectare defraudentur; ut in phtisicis, a praegressa ἀναστομώσει, διαρέσει, aut ἀναβρώσει: vel si vires earum ab impacto humore gelido langueant, si succus proprius partium liquatùs defluxerit, quibus iam infirmatis sanguis cum suis supervacaneis citius corruit, non modo si in partibus cordi vicinis eius ἰνοδία perturbetur commota quasi in compitalibus seditione, sed si remotiora angustentur, vel tensa, & ideo exiliora facta minutissimos canales fluxui, & refluxui dicatos non sat pervios reddiderint.

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

Viro aetatis maturae, moderate victitanti, mediocriter carnoso, exercitiis dedito, ob frequentiores saltatus, arteriae, nec non nervi cruris dextri adeo tensae, angustatae, & debilitatae fuerant, ut sangui-

guinis per arteriam cruralem extrusio exigua, & perdifficilis efficeretur, unde minus calebant partes subiectae, praecipue per tres quatuorve horas post lautiorem mensam, ubi dolor quidam obtusus inter sedendum membrum fere rigidum reddiderat, qui dolor cum coniuncto stupore coelo udo incrementum sumpsit: si quando caput eius inter itinerandum a radiis solaribus, aut ab assumpto vino, vel zytho spirituosiori incaluerat, dolor, onusque vasculorum cruris evanuere, & caput summis cruciatibus tentabatur: quod insuper a restagnante alvo evenisse non semel observatum. Dira sane fuere huius fluxus symptomata lipothymiam, sudores frigidos, calidosque vicissim inducentis. Postquam vero haec lucta spiritus nunc concentratos, & subinde dilatatos immaniter exercuerat per horas quinque, aut circiter, pacata erat, donec e novo regenerato latice, malum recruduit. Huic post aliquos menses (mensis enim circuitu recurrebant fluxionis symptomata) suffarciebantur spiritalia, excitabatur tussis molesta, arteriae pulmonicae divaricationes sanguinem paulatim eructabant, per spatium bimestre, tandem purulenta, quo tem-

tempore dolor cruris, & capitis evanuere, methodo verumtamen noſtra inſiſtens incolumitatem recuperavit.

Phtiſicum quemdam deploratae ſortis infeſtabat dolor dentium, admodum truculentus per biduum, quo intervallo ſymptomata, & character omnis excepta macie, quibus phtiſis legenda, & denominanda venit, prorſus obliterata videbantur.

Quamplurimos ex inundatione pectoralia alluente gravatos, uſque ad ſpirandi frequentiam, & difficultatem, ſuperveniente ptyaliſmo liberatos in dies obſervare licet.

Nonnullos praeſertim ſeniores aſthmate vexatos novimus: quibus cum ventriculus, & inteſtina laboraverint, ſpirabilia liberantur, & vice verſa.

In aliquibus gonorrhoea non virulenta detentis, cum tuſſis acriter premens, & ſpirabilium ſuffarctus ſupervenerint, ſimulac materia tralatitia conſiſtentiam extruſioni aptam adepta fuerat, tuſſiſque aliquantiſper ſedata, deſiit profluvium. Quod etiam in fluore muliebri correptis obſervare licet.

Bis morbi Indici virus in thoracis ca-

pacitatem refluum animadverti, conquiescente ſignorum flagellantium caterva, quibus lues ſtipata venit, immaniter vero ſaeviente phtiſi, unde anhelitus, faetor nequiſſimus, & pulmonum fere totalis per putredinem devaſtatio. Quod ex aperto utriuſque patuit cadavere.

Nobiliſſimus Cambrobritannus temulentus podagra cruciatus, primo, aut ſecundo acceſſionis die poſt applicationem portiunculae luti marini cum eiuſdem aqua, in modum pulticulae ſubacti convaluit, retrocedente fluxione. Quo per annos quatuor factitato (annuatim enim tempore autumnali recurrebat) dolores demulcebat, & aquarum ſalinarum aſperginem reduxit. Quinto verumtamen recidivae anno reiterato cataplaſmate vice podagrae, totius tremor, & aſthma inſuperabile ſuboriebantur.

CAPUT XI.

de Fluxionum prodromis.

Signis προηγουμένοις non prorſus deſtituuntur fluxionum inſultus valentiores, quibus

bus auscultat, quaeque respicit oculatus medicus, ut intercipi possint, quarum pervicacissimi affuturi per prodromos denuntiantur, ad modum verumtamen laticis morbosi, ut & perpessuri crasis figurata, & quod ad tempus attinet citius, aut serius luctam impendentem retectura, in qua belligeratione sita est totius morbi hyparsis, quae plagam forsan indelebilem parti fatiscenti infigat, nisi proditis eius e longinquo petentis vestigiis, individuo in neutralitate decidentiae constituto succurratur.

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

FLuxioni, Lunae primis quadris, naturae bellum indicaturae, tertia scilicet ante accessum nocte praeveniunt vigiliae; dieque subsequenti diarrhoea per horas tres, aut quatuor duratura, a quo die usque ad velitationis horam alvus ἐπὶ τὸ πολὺ restagnat.

Praedicta inundatione tentatis pridie congressus e somno nuperrime suscitatis, udi oculi, musculi omnes distenti, fonticulorum dolor acris, labiaque nigricantia, urina aucta, sudores matutini maxime pe-

dum intercepti, hoſtem comminus adoriturum praenuntiant. Sanguinis tandem expanſio, citaque eius retractio cum pari ſudorum viciſſitudine certamen initum denunciant.

Liquorum vero circa plenilunium deſciſcentium prodomi ſunt ſudores glutinoſiores, fonticulorum, ſi qui aderint, circa labra livor, aut nigredo, ubi aquoſorum copioſior expreſſio, moeror, totius torpor, & ingraveſcentia, extremarum partium imprimis pedum infrigidatio.

Sanguinis autem fervidioris turgeſcentis affluxus valde ſunt incerti; praegrediuntur tamen ſaepiſſime nocturnum profluvium, oculi rubentes, venae faciei intumeſcentes, & cruoris titillationem inducentis per fonticulos expreſſio.

Haec omnia pectus, caputque ex toto rigatura detexere, ſymptomata vero quae vi peculiari pectoralia perculere in Theatro noſtro tabidorum perſtringuntur, hoc itaque in loco retractare ſuperſedeo.

CA-

CAPUT XII.

de Diebus , horisque fluctuationis diacriticis .

NAturae polydedalae molimina penitiora depingere perdifficile , in eo verumtamen studium sedulo collocandum , cuius vestigia non incassum premunt artifices sensu ducti , ortum , & causam cuiuslibet eius motus per recognitionem ediscentes . Propalata itaque quacumque fluxionum specie , praecautionis gratia periodi pervestigandae , quarum incessus universaliores , eoque concitatiores circuitus dedere distantissimos , arterias carotidas cervicales , levesque pari pressura , ut plurimum onerantes , utut licet statis temporibus , horisque liquor alienatus adoriatur διακρισιν perfectam non subit , priusquam sanguis eo temporis instanti concentratus , in partes sui partem expresserit , nec a sola refectione , aut biliosorum incerta , & accidentali incalescentia , talem fluidorum corrivationem subventuram existimavi , acriora quippe aquosaque omnia , etiamsi ordinis mitioris periodis certis agitata , defluunt .

Hi-

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

FLuxionis diurnae mitioris oeconomiae, horis matutinis perpetim sui portiunculam (sanguine nocte praecedente concentrato) exprimunt, nec non hora quarta, quinta, aut sexta pomeridiana; repletis tunc temporis chyli receptaculis, cui ut via sit patula sanguis forsan sui particulam, e qua sine detrimento sese extricare poterat, in thoracis capacitatem secludit. Nec adhuc satis constat, an chyli subtilior pars ea intercapedine per eiusdem ramificationes thoracicas eo delata, negotium pulmoni facessat, cui etiam per secretiores ἀναστομώσεις, ne dicam per poros (in corpore enim humano, ut summi Praeceptoris verbis utar ξύμπνοα καὶ ξύῤῥοα omnia) exitura praebeatur. Quod testari videntur sputa, quae ab assumptis illis quae statim in pectus fluxerint, non solum saporem, sed tincturae momentum prensare cognovimus.

Primis Lunae quadris, praesertim noctibus novilunium praecedentibus, salina, & acriora magis concursare, & in partes imbelles irruere non semel observatum. Ulti-

mas

mas vero Lunae quadras, praecipue plenam eius φάσιν, aquas insipidas, & densabiles augere, horisque nocturnis partes magis lacessere, non solum coryza, catoche, & lethargo tentati, sed etiam pulmonarii frigidorum suffusione congestionis copiosioris effectrice laborantes, contestantur.

Asthmatici fere omnes noctis conticinio, occlusisque eventilationis poris, maxime periclitantur.

Bilescentes sanguinis particulas extemplo, levique de causa fluxionis mitioris, & perincertae seminium subministrare ratum faciunt insolationes, nimia corporis agitatio, terror, & excandescentia; cuius tamen laticis emanationes universaliores, annuo, biennali, aut triennali circuitu, vascula maiora confertim replendo infestant.

CAPUT XIII.

de Fluxionum reductione, & proportione.

NOn rectius quicquam asseruit medicorum antistes, *Cum horum quippiam* (i.e. humorum inter fluida desciscentium) *per se extiterit, & secretum fuerit, gravare incipit.* Non

Non tamen omnis liquor fluctuationi dicatus secernitur: quod enim maturationis, reductionis, & unionis capacius, tamquam dedititium naturae legibus subiugatur, in cuius Oceano denuo expatiari permittitur; & quod pepasmi non capax, si natura vicerit, propellitur, cuius seminium licet multum molestiae, dum in sanguine agitabatur facesserat, cum tamen seclusum, parvae molis, & maioris activitatis fermentum reperitur, in quo quintam essentiam totius exaestuationis, nos merito collocasse liquido constabit.

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

IN dolore capitis immani non raro subtiliorem fluxionis partem, unde semper magis lacessitur natura, levi de causa, eaque procatarctica ad tempus exaestuantem, rursus tandem in sanguinis sinum antiquo, & familiari amplexu receptam observare est, quam etiam narium haemorrhagia saepius exinanivit.

Nonnulli dolore anxio deprehensi fuere, priusquam sanguis furunculum unum, aut alterum ad cutem protruserat. Quo peracto

acto non amplius queritabantur. Alii levi ſolummodo partium magis calentium, ſeu interiorum prurigine atrocioris calamitatis cauſam depoſuere.

Fatiſcunt non pauci ad λειποψυχίαν poene perducti, quouſque per hydroa rariter ſparſa, vel epinyctides ſanguinis perturbatorem profligaverint.

Iuveni euſarco, & robuſto impetiginis materiam topicis toties quoties repreſſam, ad inteſtina repulſam colici doloris atrociſſimi paroxyſmos intuliſſe vidi, a qua male curata, aut ſponte reducta phtiſin dein ſubortam deprehendimus.

Ne minimam quidem ſugillationum, contuſionum, aut aliorum tumorum partem placatam, reſorptam, & fluidis iterum aſſociatam vidimus: quod in interioribus propter caloris vicinioris energiam, facilius praeſtari coniectandum. Nec mirari ſubeat, cum hydropicorum quorumdam aquas in inſtanti fere, nullaque facta ad ſenſum διακρίσει reductas comperimus.

Novi virum morbo cholera anniverſario, aut biennali circuitu periculoſe excruciatum, ita ut noctis curriculo quadragies plus minus per ſuperiora, & per ſe-

dem

dem toties deponeret, cui nihilo fecius, cum convaluerat liquoris effervefcentis exigua portiuncula alienata, per intervalla digiti unius apicem alluere, & quafi leniter adurere cernebatur. Quam particulam fuae tenaciffimam, fermenti effentiam, recrudefcentiae fcaturiginem, eumque locum fubterfugium fermenti a peracto conflictu fuiffe facile coniicio.

CAPUT XIV.

de Sanguine exotico, feu de Sanguine extravafato ftagnante.

MAle fibi confulunt medici complures, alioquin exercitatiffimi, fputorum naturam perfunctorie luftrantes, quorum non pauci, pus tuffi reiectum praecedenti haemoptoico affectu neceffarium abfceffus, aut ulceris productum pronuntiat, phtififque affuturae fignum pathognomonicum: dimidiatim fane doctrinam Hippocraticam penfantes, erroris anfam arripuerunt, mordicus tamen opinioni adhaerentes defpondet, manufque auxiliares admoviffe defperant, non fine gravi, & miferando in-

invalidorum damno. Sputa tamen ſimul ac in pectoris capacitatem ſummota non prodeunt, ſed vaſis maioribus immorantur, quibus ulteriorem ſubactionem, colores, conſiſtentiam, & perfigurationem debent; ut & eiectamentum ſanguinis ſtagnantis, licet nomen forſan puris mereatur, & ignitis carbonibus proiectum foetide oluerit, non ſemper phtiſin accurſuram vaticinatur, nec a pulmonibus immediate proficiſcitur. Sanguis enim depuratiſſimus ſi tepore proprio non foveatur, putreſcit, quaelibetque eius ſincerioris particula vaſculis efflua, cum reliquis partibus incoibilis, & tamquam incola propriis domiciliis exerta, & caloris familiaris indiga labaſcit: dum tamen intra vaſa raro ſolius incaleſcentiae reus, quandoquidem perdita eius debita conſiſtentia, & permixtis extraneis diſſentientibus alienatur.

Hiſtoriae, & Experientiae demonſtrativae.

VIrgo ſucculentior alſioſa, cui menſtrua non fluxerint, obturatis per mucoſitates meatibus uterinis, ſtato extruſionis circuitu, ſanguinis copiam tuſſi reiecerat, horis

ris vero matutinis quamprimum expergefacta fuerat, puris tantumdem. Quo per triduum, aut quatriduum peracto, libera ac secura remansit. Quod multis ingruente menstruali excretione accidisse compertum est. Idemque quibus sanguis circumfluus noctu a capite in trachaeam sensim illapsus fuerat contigisse observatum.

Scutula, aut cochleari excipiatur sanguis, dum recens ab incisa vena prosilierit, & succensis carbonibus impone, nares admove, illico odorem foetidissimi puris expirat.

Sanguinem, e vulnere nuperrime inflicto fluentem cohibe, ut cutem tangat, corporisque superficiei teporem sentiat, post aliquot horas consistentiam, colorem, & odorem foetidissimi puris obtinet.

CAPUT XV.

de Sputi materia, & essentia in genere

SEposita aquositatis consideratione (qua ventriculus nimis irrigatus) mediante oesophago, eiusque membrana linguae & ventriculo communi, sine tussi, aut screa-

tu

tu in os fluxurae ; nec non madore per ſoporalium arteriarum terminationes , earumve tunicas excluſo , cerebrum rigante , & exinde per palatum , in os ſtillante , pari , pariterque innocua facilitate, ut plurimum eiecto , ſputi naturam , a quo pectoralia ſuam contraxere perniciem , eiuſque motum venari conſultum eſt . Quod nihil aliud eſt , niſi liquoris particula a ſanguinis maſſa per vaſcula , praeſertim arteriaca pectoralia in pulmonis capacitatem per ſuffuſionem translata , quae motu pulmonum contractivo , tuſſi dicto , in tracheam , ſcreatu tandem amborum , vel cuiuſvis adminiculo , in os eiectionis ergo deducta eſt . Sanguis itaque ſe habet pro ratione nutrimenti , ſputum vero pro ratione ſanguinis .

Hiſtoriae , & Experientiae demonſtrativae .

PRaedictorum veritas cuilibet innoteſcat , qui ſputorum ductum reputavit , aut permultos aſpexit (quibus cerebrum ſiccum nequicquam udi in trachaeam extillaverat) ſputorum copiam motu recitato eicientes .

D In-

Incumbat quilibet operi defaecationis ſanguinis, adhibitis ſerie methodica remediis eo deſtinatis, & licet pectori familiaria praetermiſerit, ſputa tamen cum ſanguine depurationem, & rectificationem iniiſſe comperiet: vel cui ſputa male ſubacta, & colorata prodierint, ſudores pro euphoria imperentur, quibus ſanguis a ſpurcitie optime vindicatus detergitur, iiſque ex artis lege peractis, ſputa ſimul depurationem, & perfectionem conſequuntur.

CAPUT XVI.

de Vaſculis ſputorum ſuſceptivis, & expectorandi modo.

ARteriam pulmonicam cum ſuis divaricationibus eiectamenta ſanguinis ſuſcipere, & perinde in tracheae diſſeminationes deponere, eaſque obturare, poſitum eſt extra omnem controverſiae aleam: ea verumtamen obturatione, pro eorum idea, & ubertate, alii magis, alii minus afficiuntur, & pro eorumdem diſpoſitura, alii citius, alii ſerius anacatharſin moliuntur.

Nec

Nec par cuique ſpirabilium inſtrumentorum conceditur libertas ; hos tuſſis acerbior fatigat ſine expectoratione , illis levis ſcreatus , aut tuſſicula materiam modeſte ſolicitantem reiectat ; his ſputa nimio ichore , ſerove perluta , & retro allapſa pulmones inani exercent conatu , illis granula pertinaciter indurata aegre tandem ſecedere coguntur ; his nativa pulmoni algidior mollities negotium irritum faceſſit , illis craſis ſpiritalium validior , & calentior materiae configurationem , & proventum ſine noxa feſtinat ; his dilatatior pulmonis , & mediaſtini , ſeu ſepti lobos ejus diſiungentis motus materiam concutiendo expedit , illis pectoralium nimia ex plenitudine diſtentio vel conſtrictio , ſive connata , ſive adventitia , pulmonum debitam explicationem impediens motum cunctatur , aut ineffectivum reddit .

Hiſtoriae , & experientiae demonſtrativae .

IN ſputorum ἀναγωγῇ , quae ad ſupernas tracheae partes traducta fuere , ſcreatu , aut tuſſicula minime laborioſis exploduntur ; quae vero imis inſederint bronchiis difficulter reiectantur .

Mediocris consistentiae sputa, & uberiora, facili negotio expectorantur, nimis liquida, aut parvae molis, aridiora, & in globulos compacta, aegre e suis recessibus exiliorum, scilicet levium arteriarum cavernulis succussa profluunt.

Extremos egere dies omnes pene phthisici, quibus advenerit lobi alicuius adnascentia, quibus vero pulmones universim fere pleurae accreverint, ut in plerisque, citius succubuere. Quod ex morbi collata perennitate, & ex dissectis hujus generis strage pessundatis dilucidatur.

CAPUT XVII.

de Temporibus ἀνακαθάρσει dicatis.

NAtura dein propriae securitatis consultissima, cum in pulmonariorum salubrioribus, materiam sputorum e sanguine, unde ortum duxit, suppeditaverit; tempora fabricationis, & extrusionis illis mensurat, & assignat. Non enim cruda, aut indebitè subacta (ut alibi ἀποδεικτικῶς declaravimus) naturali impetu, seu sponte prodeunt, sed ad expulsionem coaptata,

ta, matura ſcilicet, & ad vaſis particulam cui inſederit quadantenus effigiata. Quique hujus generis protruſione non interpellata exercentur, ſalutarem naturae (cui tota res permitti debet) ordinem tenuere. Si vero ejeƈtamentis licet mitius allapſuris commata interponantur, & naturae legi non obtemperaverint, niſi ad loca conferentia proleƈta, inſultuum valentiorum crearet primordia. Mos itaque pulmonariorum in τεκμάρσει non infimum obtinuit locum, cui ut artis honori conſulatur, collimare decorum eſt.

Hiſtoriae, & Experientiae demonſtrativae.

QUi a motu concitatiori, aut ſcreationum voluntaria anticipatione proventum ſputorum acceleraverit, peƈtoralibus negotium laborioſiſſimum faceſſit; quae tempore a natura deſtinato facile reieƈtantur.

Quibus e ſanguine per peƈtoralia diù libere, ac iugiter ſuffuſa eicitur aqua, hos citius ac facilius ſpiritalium onera depoſuiſſe deprehendas, & e contrario.

Ingruente tuſſi omnia difficilia, & laborioſiora, temporis vero progreſſu ſubaƈta,

ﬅa, & maturata colluvie usque ad ευφοριαν mitiora.

CAPUT XVIII.

de Sputo albo spumante.

SPutum album spumosum aquositatis magis fluxilis, in pulmonum, aut faucium capacitates exsudatae, &. ibidem agitatae productum iudico. Quod vero a capite per cerebri infrigidationem in spissum cogitur, nisi in faucibus elaboratum, diuque retentum, minus candidum, magisque mucaginosum, nec in bulliculas abit, unde raro, aut numquam laeditur pulmo: si tamen spumescat, partium motum, aestum, & aeris insufflationem contulisse reor. Praeter haec, si sincerum prodierit huiusce generis sputum, ne quid ultra nobis apportat praesagii, internae solummodo sudatiunculae effectus videtur, spirituum, aut partium motu frequentiori concitatus.

Hi-

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

INter exercitia multiplicatur sputum spumans, in illis praesertim qui ad corporis περιφερίαν nil, aut parum propellunt. Motum vero faucium, & pulmonum horsum conduxisse ex eo liquet, quod frequenter tussientibus, & πολυλόγοις semper contingit. Si ad trutinam expendas hoc sputum levissimum, cuius pelliculae aquosae aere refertae turgescunt.

CAPUT XIX.

de Sputo subalbido pellucido densabili.

PArem natura legem plantis dixit atque animalibus, & utrisque, afferente Sene erroris nescio concessit, ἢ ὀξὺ ἢ πικρὸν ἢ γλύκυ ἢ ἅλμυρον ἢ παντοῖον. Nec insipidarum aquarum indigus microcosmus, quarum mediocri proportione ad sanguinis contemperationem utitur; quodque supervacaneum, si intra vascula coerceatur totum gravat; ut & extravasatum partes praesertim spirabiles, si in eas ἀθρίως aut copiose

congerantur. Caeterum parum refert quod ad rem noſtram attinet, an lymphae mites a vaſculis ſuis deſignatis oriantur, vel an illis peracto opere deſtinato redactae fuerint, modo eas cum ſanguine circulationem ſubiiſſe, & in maiores cavitates per expreſſionem elutriatas inſpiſſari comprobavimus. Utcumque ſputa blandarum aquarum producta minus nociva ſunt, pluſque laboris quam periculi important; quaeque non celeriter per tracheae canalem aquarum inſtar corrivata profluxerint, in ſpiſſam, & viſcoſam ſubſtantiam percocta difficulter prodeunt.

Hiſtoriae, & Experientiae demonſtrativae.

MAtrona nobilis aetatis 47. euſarca, at vero valetudinaria, cui vaſcula omnia in hepate, liene, & meſaraeo deſinentia obturata fuere, horrorem inaequalem aliquoties, infrigidationem vero partis alicuius ſemper perpeſſa eſt. Qualem infrigidationem aquae gelidae affluxurae, ſuperfuſionem aſſimulaſſe aſſeverabat, & licet ſaburram ſubducendo inſudavimus, adhaeſit hoc ſymptoma. Quoties vero ptyaliſmus,

ſmus, aut diarrhoea ſupervenerit, ad tempus deſiit. Praemiſſis demum aliquot catharticis, quibus viſcoſa copioſe ſecluſa, poſtquam ſudores in ſtupha ſicca multoties excitati fuerant, diaeta parca, & ſicciori perfecte convaluit.

In pleriſque limphae tenuiores e ſanguine emergentes, primo tracheam copioſius alluebant, unde evanuit algor, ſuboriebantur ſputa tenaciora, pellucida, cum ſcreatu laborioſiſſimo, a quorum congerie pectoralia pertinaciter infarciri annotavimus.

Omnibus pleuritide correptis, poſtquam purulenta per ἀνακάθαρσιν expurgata fuere, ſucceſſit per dies aliquot huius idaeae eiectamentum, a quo cum premuntur viſcera, vaſave naturalia, minus obturantur ſpiritalia, minime vero ſi eius muco oblinita fuerint inteſtina. Quem mucum in rachitide affectis inaequaliter e ſanguine expreſſum ſucci nutritii vicem gerere autumo. Eumdemque in infundibulo ureterum ſtagnantem obturare, ſerique meatum praecludere, atque in ventriculum, & inteſtina regurgitare, dorſi dolores, vomitiones, tormina, & iſchuriam notham procreare pro certo ha-

habeo. Imo talem viscositatem vasis maioribus adhaerendo non raro sanguinis reciprocationem praepedire videre est. Quod semel in arteria pulmonica, venosa dicta, infante ternario subsultu e vivis erepto observavi. In partes denique extimas particulares, si inaequaliter diffusae fuerint aquae densabiles, tumores oedematosos constituunt; si vero in universas, totius oedema aequale, seu affectionem leucophlegmaticam, & anasarcam curatu difficillimam.

In sexu foemineo, vel frigidioris temperaturae maribus, ut & in convalescentiae statu collocatis, quibus (scilicet) sanguinis calor minus viget, vel per morbum longioris durationis atteritur, & infirmatur, increvit in toto haec mucositas, obturationis vasculorum radix pertinacissima.

CAPUT XX.

de Sputo luteo.

A Latice forsan bilescente scaturiit luteorum sputorum materia constitutiva, sed sanguine ante secretionem ita delibuta, ut sapore suo saltem eminentiori spo-

ſpoliata ſit. Et ut ſalina ulcuſculum erodendo, ſic putrentia ingrediendo, incitando, & in tumorem attollendo infeſtant. Hiſce tamen ſemper ſalina, & ſeroſa, partem ſuſcipientem nimis intenerando, & ſpongioſam reddendo praevenire, & aditum parare crediderim; quae cum ſalis miſcela deſtituantur, facilius putreſcunt, ambo coniuncta vulnus compoſitum internum curatu difficillimum conſtituunt. Nihil tamen impedit, quo minus liquor, alioqui tenuis, claruſque, & ſat naturae, dum ſanguinem perluerit, familiaris, alienum calorem ſentiens, in luteum abierit; & ut ſanguis dum a ſcaturigine, & vaſculis aſſignatis diſſociatus, tincturae, & conſiſtentiae orbatus ſtat; ſic ſputum, eiuſdem eiectamentum, itinerando ad partium quas tetigit, & teporis varietatem mutatur; nec qualitatem aliquam eminentiorem, qua dum ſanguine importatum fuit fruebatur, amplius retinet. Multo vero minus mirandum, ſi ſputa lutea ſaporem amiſerint, cum non ſolum maſſa ſanguinea univerſim perfuſa fuere, ſed per partium parenchymata, & membranarum poros percolata. Per hos etenim meatus anguſtiſſimos non

tran-

transivit illa substantia in qua amaror habitaverat.

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

BIle, seu particulis amariusculis omnis sanguis perfunditur, quae pro condimento ei assignatur; nulla tamen eius, aut totius corporis pars fluida [excepta ea, quae ex eius massa secreta fuerit eminenter inter gustandum amara, ut in extremis vomitionibus, cum a communi hospitio, vel forte proprio, & determinato receptaculo revulsa] tanta amaritudine linguam faucesque inficit, ut exinde nervi lacessiti capitis concussionem inferant.

Quamplurimis quibus vena secta, cuticula a sanguinis aspergine inter fluendum derasa incaluit: vasculis verumtamen quantum ex coniectura assequi potuerim, blandus satis erat ille, ac benignus sanguis.

In cadavere dissecto mihi inter alios collegii nostri Medicos cervicem vessiculae felleae tophis obturatam vidisse contigit; turgebat autem vessicula sero pellucido per tophos (semina coriandri saccharo inaequaliter obducta mentientes) tamquam per fil-

filtrum craſſioris texturae expreſſo; ſerum tamen quo referta fuerat, guſtanti plane inſipidum, quod igni etiam admotum in mucaginem albicantem ovi albumen aſſimulantem coagulabatur.

Non iugiter prodeunt lutea eiectamenta, niſi iugis ſit humoris excandeſcentia, vel per calorem a frigido in ſuo foco coercitum, vel a propria ejuſdem corruptela, & exuberantia, quod a querelis eorum, qui talia ſputa eiecerunt, quilibet medicorum facile diſcat.

Portiunculam huius liquoris lutei per cutes traiecti inter exercitia ſudores fundentia, ſub axillis, & e collo non paucos excreviſſe lotricibus non ignotum.

CAPUT XXI.

de Sputo ſubcaeruleo, ſubnigro, & ferrugineo.

Licet viſceris nullius parenchyma ſine caloris adaptati adminiculo ſanguinem rubefecerit; ſputa tamen ſanguini, & viſcerum ſuccis, ut & nutrimento materiam ſuam debent, & tincturarum varietates mu-

mutuantur. Inter ea notatu digniora non raro sese obtulere sputa subcaerulea, ferruginea, & subnigra, quae non, ut a plurimis autumatur, ab illis quae spiritu narium, orisve attrahuntur ortum ducunt, sed ab allatis, & aliquoties a proprio visceris, aut vasis succo inquilino, a liene forsan tanquam in peculiari ergasterio primario profecta & fabricata, quorum quae in sanguinem recepta, circulationis beneficio extrusionem subeunt. Non tamen quamprimum e vasculis prodierint colore tam surdo praedita fuisse reputo, sed & roris instar viscera, vasave suscipientia perfundant necesse est, ubi condensata colore fusco tinguntur. Caloris verumtamen gradus non per se tincturarum effectivi, si tamen excesserint, vel remiserint, sputa magis, minusve colorata reddunt. Ad ea vero quae retuli conficienda naturae ignicula remissiora diutius continuata sollicitantur.

Historiae & Experientiae demonstrativae.

CAlori solari intensiori, aut culinari expone ejectamentum subcaeruleum, & pro-

protinus in omni parte albescit; quod non fit si pulviscula extranea inter spirandum sese sputis immiscuissent:

Sputa assimiliter colorata tenuioris consistentiae nemini, ut puto, vidisse contigit; omnia quippe huius coloris mucaginosa.

Ab esu eorum unde pectus infrigidatur, hordei, scilicet, & pomorum, hujus sputi exauctoratur copia: a sudorem vero fundentibus, a continenti medicamentorum hydrargyrum recipientium usu, ut & quibus calor a morbo diuturniori atteritur, edaculis, exercitiis, & ieiuniis deditis, quibus pectus calet, aut quibus saepius suffumigia usurpantur, haud expuitur: iisque raro, aut numquam acciderit, quibus pectus tussi frequentiori succutitur; quae omnia hujusce farinae sputa a calore remissiore diutius cocta, & e pectore multoties frigidiusculo, flaccido tandem, proventura contestantur.

Memoria huius sputi suggerit exemplum cuiusdam mulieris mediae aetatis cum impluente catarrho, cuius lien tetris vaporibus ita suffercit cerebrum, ut inde quavis aurora destillaverit sputi ferruginei copia, faucium aestu ad eam consistentiam

co-

cocti, ut telarum aranearum speciem adumbraverit, cuius portiunculam catarrhus calidus in arteriae partem superiorem aliquoties detruserat, reseratis tandem, & detersis lienis vasculis pacata est tumultuatio, desiit catarrhus, & sputi commemorati proventus,

Ovi albumen si diu, licet lente incaluisset, alborem amittere, & subcaeruleo colore tinctum fuisse deprehendimus.

Sub finem tussis accidentalis per congestionem ortae, sive expectorationis crassiusculae periodicae, sputa huius generis, ut omnia minus depurata albescere, & defaecatiora provenisse animadverti. Nequidem talia reiectasse observaverim, nisi cui lien uterusve in vitio fuerant, nec concoloratum mucum e naribus umquam emunctum spectare licuit.

CAPUT XXII.

de Sputo salino.

SPutum salsugine refertum sanguinis sale perfusi progeniem, licet fluidorum sit incentivum, raro tamen subitanea vi

sua

ſua inciſiva viſcerum membranas , vel vaſorum tunicas tranſilire ratus ſum. Poſtquam vero ſanguis ſerum ſuum ſalinum per tunicas, aut membranas pectoris proturbatum roris inſtar percolaverit, ſtimulando motum pulmonis contractivum tuſſim progenuit; a qua concuſſione, & coarctatione ſubitanea frequenter invadente, & perſeverante partes tenellulae, per quas pars ſanguinis ſubtiliſſima ſalis aſportatrix ſalſedinem depoſuerat, magis infirmatae citius corruunt. Utut ſalſa particula viſceri illata non illico quaſi acus, aut terebellum partem compungit, & perfodit, ſed cum ei diu inſederit, demolitur, ſecumque rapit: cuius vis potius diſſolutoria, quam incidens, & compuntoria aeſtimanda eſt: parti quippe ſeſe nimis profunde inſinuans quodammodo per minima commiſcet ac coniungitur, & ſic ſubſtantiam eius in quamdam conditionem inter miſtionem, & confuſionem mediam perducit, in qua neutralitate cum aliquandiù remanſerit, tandem diſſolvitur, & inducta friabilitate deſtruitur; tali modo praecipitata, & ſubſtantiae partis adunita liquoris ſalini, per halitum forſan extravaſati, acrimonia ero-

ſionis, & diſſolutionis periculum minatur. Imo ſi ſola aciditate, vel tantillo ſale perfuſa, ſcaturierit ſanguis, licet in partes ſingulas exteriores ſeparata diffundatur, aegrotus exinde patitur, & periclitatur.

Hiſtoriae, & Experientiae demonſtrativae.

NOn paucos obſervavimus, quorum vaſculorum pectoralium ora a ſanguine turgeſcente (in quo forſan ſalis momentum delituerat) reſerata fuere, quos unica, aut altera venae ſectio perſanavit. Neminem quidem cui pulmo eroſus fuerit, ſine ſanguinis totius edulcoratione, & reductione curatum memini.

E fluxione acriori ſpinae accumbente dorſi vertebras luxatas, oſſaque alia ex acetabulis detruſa, & extorta vidimus; ſi vero fluxio qualitate naturae prorſus aliena ſit delibuta, ut in Lue venerea, oſſa praeſertim tibiae ad veprium ſimilitudinem aliqualiter inflexa protuberant, friabilia, ſpongioſa, minuſque tenſa, undique reddita. Idem in Elephantiaſi videre eſt. Oſſa enim aliquando ſoluta, & inſtar cerae flexilia incurvata, & convoluta (ſi fides

pra-

practicis quibusdam adhibenda) conspiciuntur.

Multos marcore fere confectos vidi, quorum sanguinis universi systema sale scaturiit, quique fluxione periodica mitiori sputum muria conditum per biennium, aut triennium effudere per extremos arteriae pulmonicae, venosae dictae, surculos, quibus tamen pulmonis erosio non accessit. Et inter eos Lond. Mercatorem in sceleton propemodum mutatum, cui liquor salinus tandem a pulmone refluus tam efferus, ut Chirones volis manuum turpissimos, ulceraque exedentia pedibus, & talis inusserat, salva adhuc nativa pulmonum integritate.

Non semel pulmonis parenchyma aequali attritione ita dissolutum conspexi, ut in putrilaginem, limi quamdam speciem prae se ferentem redactum videbatur.

Quos phtisicorum acris, & inaequalis perdiderat depraedatio, horum pulmones praesertim lobos frustulatim laceratos, & quasi sorice demorsos aperto cadavere deprehendi. Acor in sanguine redundans (quod melancholicis maxime solenne) non tantum totius intenerationem, unde faci-

 le

le ab externis iniuria, sed carnis omnis musculosæ innutricationem efficit. Et in rheumatismo nuperis annis apud Anglos frequentissimo, seu rheumatica affectione a Galeno [1] nuncupata (quae causam congenerem & partes affectas arthriditi vicinas sortita est) dolores atrociores parit, & luculentissimè depopulatur.

CAPUT XXIII.

de Sputo subdulci.

SPutorum omnium materia pro continentis, ex quo scaturiit, varietate specificatur, larvisque diversis induta emergit: nec solum sanguinis serum, eius magis fusile eiectamentum, cum redundaverit, aut divortium fecerit, in pulmonum capacitates translatum profluit; sed rorida aliquoties substantia, adhaesioni, & nutricationi partium designata in os effertur, Sanguis tamen prius aquoso suo sero contemperante defraudatur, unde incalescit, cuius caloris excessus glutinosam ejus substan-

(1) Lib. I. de differ. febr. cap. 7.

ſtantiam aliquando in pulmones, aquarum inundantium irrigatione laxatos, & nimis inteneratos, deponit; illiſque dumtaxat accidiſſe credidi, quibus ſpes ſalutis in anguſto ſita fuerat: natura enim avide hunc ſuccum ampleƐtitur, donec perfeƐtè ſoluta ejus compage vis alleƐtrix, & aſſimilatrix prorſus deperierint.

Hiſtoriae, & Experientiae demonſtrativae.

CUm apud Briſtollienſes medicinam fecerim, qua urbe penſili tabes frequenter graſſatur, nonnullos ſputum ſubdulce levi conatu expeƐtorantes ſpatio trimeſtri fatiſcentes, & totaliter enervatos vidi: horum vero quoſdam, non omnes tuſſis vehementior aliquoties corripuerat, & profuſo tamen vitali neƐtare defloreſcentes, & areſcentes ſtrigoſi periere. In quorum unico deteƐtionis cauſa diſſeƐto cadavere, licet ſanguinem aliquoties, peraƐto ſalino ptyaliſmo, extuſſierat, & pulmo ubique inteneratus tonum amiſerat; univerſa ſpirabilia, necnon viſcera omnia naturalia quoad ſenſum ſana comperta ſunt. Nec a quovis inter mirabilia dignum eſt ut cenſeatur, qui in-

eptitudinem sanguinis nimis attenuati ad nutricationem animadvertit, aut nimis a calore impenso liquatum, & subtilizatum per levium arteriarum oscula, aeque ac per narium exiliora vascula in earum haemorrhagia ad λειποψυχίαν exinanitum conspexerit: deficiente quippe sero condiente, & contemperante, glutinosioreque, ac magis roscido succo moderate calido dulcedinem, ac unionem conciliante, ut tota naturae oeconomia corruat necesse est.

Sputum hoc subdulce in omnibus quos vidisse memini, ptyalismo diuturniori, & ut plurimum salino, praecedenti fuit consectarium

Idem sputum igni admotum, sicut succus omnis nutrititius, in gelatinae albicantis consistentiam percoquitur.

CAPUT XXIV.

de Sputo caenoso, & cinereo, seu purulento.

INter omnia eiectamenta sputum minus spirituosum, magisque foeculentum, est cinereum, & caenosum, argillae cuiusdam liquidioris speciem prae se ferens, verum

rum phthisicorum pus minime tenax, caloris deficientis, seu cadaverationis ineuntis indicium, & symptoma: caetera omnia aliquatenus per calorem subiguntur, figurantur, & alterationes subeunt: hoc solummodo in suo quasi stagno copioso stabulans, nisi mole sua presserit, vix expectoratur: extremae sane sordities, & naturalis dissolutionis certissimum productum.

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

SI cupulas glandium binas aequalis ponderis, & capacitatis impleveris, unicam, videlicet, sputo caenoso, alteram mucaginoso, aut qualibet eius specie; eam lancis partem cui sputum caenosum appensum fuerit, subsidere cernes, caeteris enim omnibus praeponderat.

Deploratae sortis invalidis, quos ultima symptomatum syndrome ad sepulturam fere perduxit, tantum advenit argillosum hoc eiectamentum, quorum etiam cadaverum pulmones inter dissecandum in amurcam sordescentem mutati conspiciuntur.

CAPUT XXV.

de Haemophtisi curanda.

FRequentior sane, vicibusque partitis merito laudanda est phlebotomia, qua revera incalescentiae simul, & plenitudini feliciter obviam ire valuerimus, non praetermisso revulsionis adiumento: nec adhuc inter vegetiores, seu sanabiles reperitur, quod huius medelae legitimae celebrationi contraindicabit: etsi ex sola plethora ortum duxerint sputa cruenta; sine alterius adminiculo scopis satisfacit. At cum penitius sese sanguini insinuaverit morbi focus, & minera, tota curationis serie (hypnoticorum rariore usu conquiescens) emplasticorum, & glutinantium vasa difficulter pervadentium energias experiri nuperis nostrae praxis annis non ausus fui: diminuta quippe, si quae adsit, plenitudine, tota tutelae, & restitutionis basis in sanguinis reductione sita est, ad moderatam scilicet temperaturam, consistentiam proportionatam, maturitatem debitam, qualificationesque singulas crasi consentaneas, citra quas si remoratur, praeter

quas si vacillet, ultra quas si provecta fuerit natura, criminis rea; ad quod corrigendum ut in omni, sic in morbis pectoris sedulitas Medici imprimis sollicitanda. Ea tamen provvisione, ut talia eligantur ad sanguinis εὐοδίαν perennandam, quae symptomati, si non vi peculiari, saltem consecutive adversantur. Nec placuerit externa infrigidantium, & repellentium pectori adhibitio, nequidem extremarum ligatura, quibus sanguis refluus partes infirmas pressius oneraverit. Horsum itaque dum clavum teneant sanitatis naucleri, scopuli undequaque vitandi.

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

EX iugi emplasticorum glutinantium & incrassantium usu, licet ad tempus coerceatur sanguinis reiectatio, periculum copiosioris recursionis partem magis prementis nequicquam exinde vitari senties; specificis vero facile sanguinis rivulos perluentibus rem commode peregisse saepius in memetipso, & quam plurimis expertus sum.

Sanguinem citra praeterque debitas

qua-

qualificationes defecisse in omni morbo ex crudo acido, & aquoso seminio prognato, & quoad morbos pectoris ex aquarum suffusarum, & densabilium congestione manifestum, ultra debitam vero maturitatem deportari, nidorosa, subflava, torrefacta, in bronchia traiecta testantur. Quod peculiaris etiam, & contraria utriusque edocuit medicatio.

Frigido lavacro immergatur haemoptoicus, aut narium haemorrhagia correptus, & exinde malum incrementum sumpsisse deprehendes. A calore vero superficie tenus, vel extremorum intenso, remedium.

Partes extremae sanguinem extussientium, ut & narium haemorrhagia detentorum, non raro incassum ligatae fuere: eius tamen motum fricando, blandoque adhibito calore in exterioribus suscitasse, proficuum fere semper invenimus.

CA-

CAPUT XXVI.

de Γαλακτοποσίαις.

LAc assuetis optime constitutis, avideque petentibus exhibere, vice carnium, dum sanguis turgidior, & calidior scaturierit, substituisse accomodatum arbitror; & quibus acor, aut bilis inter fluida exuberavere modo vasculorum confiniis adhuc conclusa retinentur, eminus scilicet patescente prima symptomatum phtisi dicatorum φάσει. Eius tamen usum vere phtisicis prorsus interdixisse propter causas insequentes necesse duxi. Qui enim per acrioris succi extravasati depraedationem emarcuere, caseosam eius partem in spissamentum cogunt, unde vascula pertinaciter obturantur. Qui a succis putrentibus incaluere, butyrosam in bilem, tabumque demutant, citiusque si mellita, aut saccharata admiscueris; quibus dein aquosa stagnatio spiritalia suffercit, iis pectus magis infrigidatur, unde ἀνακάταρσις, vel remoratur, vel reprimitur; plerisque denique capitis dolorem intulit. Sero itaque lactis aquis, & potulentis medi-

dicatis, pro re nata alteratis, quibus omni ſymptomati indicanti ſatisfeciſſe valeamus, vicem eius ſupplere tutiſſimum adiudicavi.

Hiſtoriae, & Experientiae demonſtrativae.

E Succo mordaciori depraedante, & viſcoſiori vaſcula infarciente, adeo contabuit corpus nobiliſſimi aegrotantis quadragenarii, ut tabem exquiſitiſſimam configurabant. Ex denegata namque debita nutritiorum ἀναδόσει ſuperficies, & extrema non ſolum emarcuere, ſed increvit febris latica, vaga, & incerta, obturationum ſoboles, quae hecticam ita mentiebatur, ut ipſam adeſſe Medici alioqui peritiſſimi pronuntiabant. Cui ut occurrerent γαλακτοποσίαν imperant, proſiliunt ſymptomata graviora, quibus magis ingemiſcens nobiliſſimus expiravit, diſſecati cadaveris ventriculus, & duodenum lactis coagulo infarciebantur.

Hepati infantis bimuli fervidioris craſis innaſcitur ulcus ex acriorum ἀναβρώσει oriundum, quod ichorem in ventriculum regurgitabat, quem ventriculus quamprimum excipiebat, evomuit. Infans vero

qui

qui lac maternum, & vaccinum ante erodentis liquoris accessum optime concoxerat, postmodum eiusdem coagulum ad magnitudinem pisorum conglobatum, & ad duritiem fere tophorum percoctum per secessum deposuit. Butyrosam eius substantiam pure commixtam per superiora repurgatam conspexi.

Acida, & salina lactis partes separare, & in coagulum praecipitare norunt sciolae quidem lactariae, idque capitis dolorem non raro intulisse galactophagorum nemo ignoravit.

CAPUT XXVII.

de Usu perdulcium.

INveteravit sane consuetudo tussim sedandi per medicamina, & alimenta impense dulcia, quibus pro basi sunt mel, & saccharum. Nec istiusmodi remediorum usus omnino improbandus, si alia defuerint, & tussis acriter presserit; ea tamen cautela, ut inter ramorum defalcationem radix non succrescat. Tussis enim pectori infensissima suffusionis alicuius e sanguine adul-

terato semper soboles ; quaecumque vero eius ζύμωσιν incitant , bilescunt , aut putredini apte nata dicuntur , eaque de caussa plus damni , quam emolumenti importantia , ut mellita , & saccharata pene omnia in censu saluberrimorum neutiquam reputanda : multo minus iugi remediorum serie permiscenda . A sanguine quippe spirituve acriori tabidis connato concitatiorem fermentationem subeunt , a calore intensiori torrent , ab imbelli non gubernantur , unde per spiritum eorum turgidum ingenitum non raro sponte degenerata corrumpuntur .

Historiae , & Experientiae demonstrativae .

ALimenti , & medicamentorum perdulcium diutius in ventriculo haerentium (ut in tabescentibus fere omnibus) damna facile percipiet , qui ab eorum usu ructus nidorosos , saporem amarum , aeruginosum , degenerationis eorum nequissimae fructus inseparabiles experietur .

Mellita , & saccharata omnia doliis , & lagaenis , parca licet manu , imposita musti fermentationem promovere quis iverit

rit inficias ? Si vero carnes saccharo consperseris, & loco mediocriter calenti imposueris, eas maleolentiam deterrimam brevi subinde contraxisse deprehendes,

Horum perdulcium usu non pauci morbi cholerae cum saevissimis cruciatibus stipati poenas luunt.

Perdulcia omnia ieiuno, & sanissimo porrecta, etiamsi mature, non tamen sine pessimo nidore per secessum reiciuntur.

Hisce luem afflant liguriones, qui frequentius morbis putridis, & phtisi citius, ac contumacius corripiuntur.

CAPUT XXVIII.

de Halituum, & suffituum administratione.

INter praesidia, evaporationes, & suffitus tamquam nobiliora, & quibus unice in extremis angustiis confidamus pensitanda; quae sine circumstantiarum debita comparatione summota obsunt, vel incassum adhibentur. Non tamen inficior, si crasin partis spectes, nulla impedit huius generis indicato; pulmones etenim aridiores,

res,

res, & tensiores horum madore intenerantur, humentes nimisque laxati illorum siccitate indurantur, putredine, & viscositate obliniti levantur, amborum denique consortio ulcera sordescentia deterguntur, necnon novae affluxurae materiae, & in partes insurgentis, vis molesque reprimuntur, simili semper in assumptis asservato scopo. Si vero intemperiem totius contempleris, nec ipsa febris huic medelae contraindicasse videatur; suffitus quippe tenuissimae essentiae caliditatem ultra spiritalia haud exercent, utut propter varias liquoris suffarcientis dispposituras, propter superfusi genium, proportionem, & motum, propter partis suscipientis habilitatem, & totius tollerantiam, varia huius generis remedia conficere, & in usum proferre (quorum unicum, quod quemlibet suffitum ingreditur, & cuique basis est ad tempus reticui) necessario coactus fuerim.

Historiae, & Experientiae demonstrativae.

LObum pulmonis sinistrum cuiusdam Mercatoris Londinensis erodebat ulcus, e tussi inveterata, & fluxione salina haemopthisin inducente oriundum, quod levis arte-

teriae divaricationem lobo inſertam una pereſerat : cui ſymptomata omnia , quibus phthiſis conſociata eſt , ingruebant , in peius in dies ruitura : halituum denique , & ſuffituum methodica intermiſcela ſanus evaſit . Qua integritate permanſit per ſex annos , quo temporis curriculo , meque annuente Hiſpaniae , ubi commercium fecerat , vitam degebat incolumem ; ſub initium tamen autumni oras noſtras petenti , ab impedita pororum uſuali ἀδιαπνευστία , fluxus concitatior totum lobum ut lateri adhaeſerat , replevit : cuius exaeſtuationis ſanies pulmonem ita perfudit , ut ſpiritus tranſitum brevi denegavit . Diſſecto cadavere , tracheae pars eroſa , cui cicatrix inducta fuerat varicoſa : lobo vero pars adnata calloſa conſpiciebatur , reliquum pulmonis parenchyma computruit .

Internam arteriae vocalis membranam per ſalinos affluxus deraſam , tuſſique non raro eiectam animadverti , halituum tamen , & ſuffituum uſu regeneratam , ex quo convaleſcentes aliqui ſuperſunt ; binoſque nuperrime a phthiſis diuturnioris corruptela pulmones fruſtulatim reiectantes hiſce , aliis non praetermiſſis , redin-

tegravi. Quorum unus ex febre hectica per triennium emarcuit, cui derelicta tussis, & durities quaedam in media parte dextri lobi (quantum e narratis coniicere valuerim) avellanae magnitudinem aequans; nova verumtamen carne jam vestitus, & pristino robore vigens: alter jam superstes obesus, cui tussis horis diei diacriticis non admodum molesta, sed in caeteris omnibus inculpatus.

CAPUT XXIX.

de Fonticulis.

INter omnia praesidia fonticulos insuper prodesse comprobavimus, per quas datas portas vi quadam diacritica, quae naturae modum non tenuere, separantur, & separata secluduntur; sicut vi syncritica τὰ κατὰ φύσιν retinentur, & assimilantur; quasque vires, nec Genius naturae Hippocrates (1) nec ipsi quidem dissentientes, vel

(1) Τὰ φυόμενα καὶ σπειρόμενα, ὁκόταν εἰς τὴν γῆν ἔλθῃ, ἕλκει ἕκαστον τὸ κατὰ φύσιν ἑωυτῷ ἐνεὸν ἐν τῇ γῇ.

Quae crescunt, & seruntur quando in terram veniunt, attrahit unumquodque quod secundum naturam sibi familiare in terra inest. Hipp. lib. de nat. hum. tex. 31.

vel crescentibus multo magis animalibus denegaverint. Ea tamen cautum sit lege. 1. Ut in partibus perviis excitentur, quibus tepor maximus & mador sponte fluxerit, videlicet, sub axillis in intercapedine musculorum, in flexuris inguinis, & poplitis, in carpis supra locum ubi musculi replent interstitium ulnae, & ossium carpi, necnon inter scapulas. 2. Ut fiant orificia perlata, & profunda, ita ut nucleum dactilorum in suis contineant alveolis, & si copiosior evacuatio desideretur, adimpleantur hiatus radice gentianae, ligno hederae arboris detornato, pari proportione hermodactylorum, & cerae, vel tribus cerae partibus, unaque piperis albi, aut turundis galangae adaptatis, alioquin sola cera, medulla sambucina, aut pisis aliquot foramen obturare sufficit, unde non raro

Excoquitur vitium, atque exudat inutilis humor.

Historiae, & experientiae demonstrativae.

IN fonticulorum animadversione quicquid διανοητικῶς sibimet scioli argutatores aedificaverint, diruit, & refellit experien-

tia: cruorem quippe salsuginosum per hos secretum fuisse, dolor eius in transitu lancinantis, allatumque exinde aegrotantibus emolumentum indicabunt: fluxionum porro mitiorum latices, fonticulis ex communi medicorum praecepto neutiquam obtemperantes, aut quadantenus solummodo demulctos, per exituram perlatam iuxta vasa maiora, & in flexuris ex artis lege copraestitutam, prorsus evacuatos fuisse cognovimus. Quod magis elucet in iis qui pestilentiae labe contaminati fuere, aut qui succos sibi putridos crapula, aliave de causa accumulaverint: paedoris enim, & virulentiae partes non contemnendas per huius dimensionis fonticulos expurgavere, imo in rarioris contexturae individuis alii intus assumpti odorem, & aceti, aut succi limoniorum, & aurantiorum acorem tertia, aut quarta a comestionis hora exhalando pervadere, & eorum labra incidendo vellicare comperimus.

CA-

CAPUT XXX.

de Sudoribus.

SUdores opportune imperatos, & pro euphoria proleƈtos ſcopo noſtro non modice inſervire obſervavimus; in quibus ut & in ſuffituum methodica intermiſcela non minima innititur curationis columna: hiſce enim impendenti periculo praecavemus, illis novi fomitis ſcaturiginem depellimus, his parti eroſae occurritur, illis novo inſultui ex toto affuturo praevenitur: horum ope pars ſuſcipiens, & laſſata roboratur, illorum vero adiumento blande rigatur: ſudores denique viſcoſa, & congelata attenuando deoſtruunt, acriora, & acida perfundendo diluunt, cruda coquendo maturant, unde ſanguis quo ſuccus omnis nutrititius importatur, partes exteriores priſtino madore familiariter ac tempeſtive irrorando nutrit, ac reficit.

Historiae , & Experientiae demonstrativae .

EQuitis aurati Hybernici filio primogenito aetatis 25. (decem aut circiter abhinc retro annis , cum primo Martius furor ferrei huius saeculi istius insulae infelicioris incolas disiecerat) compilato , & ad cutem usque denudato , sanguis intro refluus , impedita prorsus per infrigidationem exiliorum circulatione , tam saevis accessionibus ita pulmones invasit , & perfudit , ut quicquid nutrimenti per trimestre spatium porrectum fuerat , in viscosam mucilaginem brevi alteratum , vel extussiit , aut evomuit , & inter manus opem ferentium fere extinguebatur . Perpensa mali aucti , & contumacissimi causa procatarctica , non posthabitis quae tussim demulcendo praecellunt, sudores crebro reiterandos cum extremarum frictione , & totius superficiei calentiori irrigatione praecepimus . Hoc lenocinio corpus in cutem & ossa fere redactum auximus , & refocillavimus , spiritumque extremis antea labris oberrantem in pristinum hospitium , & membra pene deserta revocavimus .

Hae-

Haemoptoicos peracto per dies aliquot extravasationis negotio, repetitis in stupha sicca sudoribus, non posthabitis specificis ultra recidivae metum perfecte sanatos collocavimus.

Prolixioris operis esset historias medendi deploratae fere sortis tabidos consignare, quorum curationes consumarunt sudores artificiose praestati. In posterum ut frequentius imperentur optarim, & ut sensuum placitis auscultare dignetur medicorum haesitantium turba

Quid nobis certius ipsis
Sensibus esse potest, queis vera, ac falsa notamus.

AUCTARIUM.

Sanguinem, liquoresque alienatos συνοδεύειν, i. e., una iter facere sat (ni toto caelo oberraverim) probavi; quorum circuitum universalem in quamplurimis exercitationibus innuisse, & experimentis luculenter in vivis demonstrasse fategi. Quod pensum fatius elegisse duxi, quia ex coniectura vivorum dissectorum, vasculis pro more ligatis, artificiose licet desumpta assequi, & absolvisse ἀδύνατον autuma-

marim . Ex vivis itaque vivida emersere totalis circulationis impedimenta . Nec vana fides sensus , & rationis fulcris innixa , e qua concessa ac stabilita doctrina neutiquam deflectere religio erit , donec novos concitatioris fluxionis canales praeter ductus sanguineos , ancipites , & contumaciter dimicantes explicarint (1) *. Haud quicquam tamen humanae fabricae compage sanguini , fluidisque eius emissariis invium cognoverim . Non actutum ideo laceranda venit methodus medicinalis , nec ruinam (ut clamitant) subitura , ut denuo instauretur . Utinam de depuranda , corrigenda , & alteranda , ut scopis singulatim accuratius , & efficaciter in reliquis morbis adaptetur meditaventur ; in quo peragendo (libere meditantium , & dicentium venia prius impetrata , non obstante tetricorum , & morosorum licet canescentium pervicacia) quoad instituí rationem experientia fretus , & edoctus* ἰατικῶς *fusius , & audacius aliquot in medium proferre , & assertari spospondi .*

Per varios usus artem experientia fecit
Exemplo monstrante viam .

THEA-

(1) Nihil ineptius quam quale quidque vivo extiterit , tale existimare esse posse in moriente imo mortuo . *Celsus* .

THEATRUM
TABIDORUM.

PRAEFATIO.

Ventriculi, partiumque vicinarum madore fermentante concoquitur, & mutatur cibus, ciboque viceversa fermentum imbuitur, & alteratur, ita ut ex iugi nutrimenti, & medicamentorum accommodatione modificentur fluiditates, ad quarum normam partes solidiores constituuntur, haec perpetim alluunt, & alunt, illa harum impressiones suscipiendo ὕπαρσιν, & σύςασιν mutant, & mutuant, eoque tandem res redit, ut qui corporis partes fluitantes dispensare, & adaptare cognoverit, hominem non solum ne in deterius labatur restitisse credatur, sed senilem ipsam aetatem summovere, inconcussam valetudinem tueri, imo creationis opus insimulari videatur.

Iam vero hostem hunc humani generis tabificum e longinquo petentem, tacitoque satellite

lite, armisque satis instructum intro perreptantem propalare, expoliari, & debellare deliberatum est, non unico remedio (impostorum lurido commento) nec subitanea vi, certa tamen si matura, materieque medicinali ope nutriciorum adiuta; ambo enim methodica serie disposita, morbique circumstantiis debite quadrata mutuas sibi praestant operas, quibus liquiditates praeter naturae scopos impetuose vagantes, & turgescentes ne canalium confinia exterminent, compescuntur, salium concursus qui depredantur ipsa viscosa, avertuntur, & corriguntur putredinis alienationes, calorque eiusdem consectarius succos depilans inhibentur, & contemperantur, vapores a calore improportionato ventriculi, aut sanguinis exhalationes flatus dicti ab immaturitate, aut utriusque effervescentia orti supprimuntur, & subtus secluduntur, stagnationes ab indebita cuiusvis consistentia (excandescentiae parentes) praesidii ἀνάδοσιν, seu circulationem in toto impedientes praeveniuntur. Haec de his satis, unicum restat, patronus scilicet, qui in tutelam me suscipiat, quem deriserim implorare, non tamen defuit multiplex, appello λογον ϗ πειραν veritatem ipsamque naturam medicorum numina in perpetuum colenda: haec qui dilexerint avidis

for-

forſan ulnis poſtquam guſtaverint , excipient otii noſtri libamina , obſervationeſque in gratiam iuniorum medicorum in lucem editas , quas ſenſus , verus medicinae oculus , demonſtraverit ; non enim ante obitum aegrotantium στοχάσμω tota verſatur medicina ; veritati itaque , & naturae decretis ad ſenſus examen perductis , & ad vivum demonſtratis fidem adhibere ſuaſerit .

C. BENNET .

THEATRUM

TABIDORUM.

MAρασμὸς tabes est corporis totius, seu partium eius quaelibet extenuatio, a fluidorum alienatione, penuria, inaequalitate, aut calore improportionato profecta.

Materia nutricationi dicata degenerat in debilioribus praesertim, cum menstruo, seu fermento naturali ventriculi inquilino non diluitur, vel uti par est non subigitur: nam his ex naturae lege peractis vita nostra sanioris columna praecipua innixa est.

Peccat alimenti materia, consistentia, dosi, & qualitate.

Consistentiae nimis crassae, seu compactioris, difficilis est vel nulla perfusio, im-

per-

perfectior ſeparatio , longior immoratio , ſegnior diſtributio .

Doſis parcior , ſucci penuriam , & deinde natam corporis debilitatem ; largior vaſorum infarctionem infert .

In qualitate, ſi frigus exceſſerit cibus per ventriculi , & vicinarum partium calorem non rite domatur , unde cruditas : ſi ciborum caliditas ventriculi naturalem teporem ſuperaverit , calore proprio , i. e. , naturae alieno , effervefcit chylus: ex utriſque flatulentia . Frequentior denique ingluvies ſuccorum turgiditatem augendo incommodat .

Quod ad ſaporem attinet , de immoderate ſalſis , acidiſque idem cenſendum , necnon de cibo eminenter dulci , facile putredinem concipiente .

Subiiciunt illi prunas , & viſcera torrent .

Ordo demum ingerendi immethodica ciborum degenerationi non parum conducit : ipſa enim ἐυπεπτά & ἐυχυμά ſi ultima menſa (quod nobis in uſu eſt) aſſumantur , vice coctionis naturalis diutius retenta torreſcunt , & ciborum ſubſtratorum inquinamenta comperiuntur .

Ad naturam denique & modum inge-

gestorum conficitur sanguis, qui succo nutritio undequaque perluitur, cuius dispensandi gratia cor corporis particulam operosiorem, ideoque compactiorem fabricavit natura; quod motu suo reciproco, & circulatorio toti corpori subservit duplici emolumento, nempe protrusionis, & depurationis: ex hac orta est cuiuslibet partis insuccatio, sive nutritio, unde vita conservatur; ex illa vitae status modificatur, unde sanitas, vel morbus. Sanguis enim defoecatior importat spiritum vitalem, idest praecipuum vitae ministrum, ad actiones rite peragendas paratissimum, impurior viceversa torpidum, & ad actiones inhabilem: verumtamen qualecumque sit, quod in eius sinus elutriatum fuerat, in habitum corporis, tandemque in venas per arterias amandatur,

Ex hoc latice scaturiunt succorum nutritiorum, & sanguinis mutationes, tabem cuiuscumque generis parturientes. Vice enim succi roscidi, aqualis, naturae familiaris, quo viscera partesque rigari, foverique debent, substituuntur, & dispensantur succi tenues, inaequales, turgidi, putrescentes, sale, amarore, vel acore referti. G Suc-

Succorum alienatorum defectiones .

COrporis ſucci calore immoderato attenuati , & ſubtiliores quam par eſt redditi ad nutriendum inepti ſunt . 1. Quia balſamica indigent conſiſtentia . 2. Quia concitatiori circulantur motu , ita ut moram nutritioni debitam in partibus non fecerint , exinde deficientiae neceſſitatem importantes . 3. Quia humidum depaſcendo propria conteruntur induſtria .

Succi inaequales partium particularium ἀτροφίαν , & extenuationem pariunt , craſſiores enim vaſa obturando διάδοσιν impediunt , unde effervefcunt : tenuiores ideoque mobiliores coerciti tumultuantur : quibus ex cauſis partes inaequalem ſuſcipiunt alimoniam .

Succi turgidi flatulentique antequam vaſa minora ingrediantur , capiti moleſtum expirant halitum , qui cerebri frigiditate condenſatus , & in aquoſitates ſolutus , ſi per bronchia in pulmonem lapſus fuerit , pectus onerat .

Suc-

Succorum alienatorum devastationes.

SUcci falsuginosi, turgidi, & acriores, massa sanguinea perfusi, non solum temperiem eius immutando nocivi sunt, sed extra vasa depopulantur quoties eorum turgiditate vaporosa, & plenitudine tenduntur arteriae, venaeque quae eorum insuper acrimonia irritantur; haec vasa tandem tumefacta, & referta, inaniri, proritata sese expedire moliuntur, idque per sanguinis seclusionem: qui sanguis si vasa pectoris perrepserit αἱμωπτοσιν frequentem tabis (quae phtisis dicta) praemonitorem, vel ἐκχύμῶσιν procreat. Venas nempe, & arterias per totam corporis cavitatem internam membranulis vestiit, & munivit natura, quibus circulationi internos terminos, sicut per cutis parietes externos posuit. Hisce membranulis si accubuerit sanguis e vasculis pectoralibus secretus, Echymomatis interni nomine merito indigitatur. Pleuritis vero denominatur cum sanguis e vasis intercostalibus seclusus, membranulam costas succingentem impleverit. Empyema insuper est sanguinis eiusdem

effervescentis, & per restagnationem diutinam putredinem contrahentis in ichorem mutatio, nec alicui mira videatur eiusmodi permutatio sanguinis in ichorem, qui sanguinem purissimum, e vulnere aut fonticulo fluentem, in pus foetidissimum mutatum viderit.

Si vero capitis vasa, carotides scilicet, sive cervicales sanguinis partem serosiorem exsudaverint, vel quovis modo secluserint, evenit fluxio, quae si sensim facta, catarrhi continui, si ἀθρόως seu confertim, fluxus sive catarrhi periodici nomine discriminatur. In utroque delitescit antecedens tabis causa, praecipue cum cerebrum madoris inundantis partem in partes spiritales deposuerit, quam si pulmo ob lubricam temperiem, debilitatem, vel materiae consistentiam improportionatam, non mature retruserit, fit aliquoties ἀνά-βρωσις ulcusculi initium. Ipsius denique cruoris pars salina, imo insipida, pituitae nomine communi celebrata, e vasculis secreta immoratione in parte facta, non solum partis in qua hospitatur tenorem, & compagem dissolvit, sed putredinem exinde acquirendo, erosionis redditur accommodatum instrumentum.

Hisce associantur conspirantia externa, seu extraneorum iniuriae, vitae scilicet in locis imbribus nimis frequenter rigatis, aut insulis angustioribus transactio, nimia solis vicinitas, halitus terrae, & aquae insalubres, planetarum influxus, & ventorum afflatus inclementiores, tempestatum alterationes subitaneae, inopportuna plagarum mutatio, labor improbus, exercitia intermissa, aut vehementiora, corporis quoad primas qualitates frequentior mutatio, animi moeror, unde spiritus deiicitur, & vis tabifica altius imprimitur.

Unda lacusque nocent, & causa valentior istis,
Anxietas animi.

Qua omnia fluidarum partium corporis τῆξιν sive fusionem efficiendo, vel ζυμῶσιν internam suscitando, nocumentum afferunt.

Causae recitatae constituunt tabem, eiusque species a succo nutrititio, vel per ulceris, aut abscessus nobilioris alicuius partis, proprie pulmonis, corruptelam depravato, vel per dilutionem salsuginosorum partem depopulante, aut acidorum per totum corpus in opere suo frustrato, vel per nimiam incalescentiam dissipato;

unde tres emergunt tabis differentiae Phtisis, Atrophia, & Hectica.

Phtisis est tabes a succorum putredine suborta, erosionis, echymomatis, abscessus, aut cuiuslibet in pulmone, aut pectore sordescentis soboles: unde per venae pulmonicae, vel aliorum pectoris vasculorum divaricationes nidorosa materia cordi communicatur, qua a corde per eius motum, pulsumque detrusa, primo arteriae omnes, dein corporis habitus, tandem venosum genus rapidi roris, vel ichoris perfusione replentur.

Nec desunt qui huius cladis ab ortu χράσει important, suntque quorum parentes valetudinarii, aut tabidi periere, quibus genitura frigidior, minusque matura, vel acrimonia forsan calentiore perfusa; hisque scapulae acuminatae, πτερύγωδεις idcirco nuncupati, quorum praecordia contracta, pectus angustum, & depressum, cervix gracilior, & oblonga, omnium pectoralium tenor flaccidissimus, caroque totius corporis musculosa tenerrima.

Ob-

Obſervationes διάγνωσιν ſpectantes.

MOrbum hunc eminus aggreſſurum dignoſcimus, ſi ſanguis, ſive cruor ſalſuginoſus verſus pectoralia tardiori, vel citatiori conferatur motu;

Mitiores affluxus ſui indicium exhibent. 1. Per ſputationes ſanguineas ſalinaſque ſtatis aliquot periodis, horis ſcilicet matutinis, aut pomeridianis, nempe 4. aut 5. aut 6. prodeuntes, citius, aut tardius, prout maius, minuſve totum diluendo fecerint irritamentum, vel per corporis agitationem commoveantur, quae extra vaſa ſpiſſitudinem nactae non erumpunt horis deſtinatis, quia dominium in corpore tum temporis exercent (ut ex communi Medicorum ſententia ſupputatur) ſed quia tunc per cuticulam aliquantiſper tranſpirant reliqua ſui parte craſſiore tamquam inutiles, & ſuperfluae, necnon e maſſa ſanguinea ſecretae per vaſa maiora corrivantur. 2. Per ſputationes, & excreationes frequentiores. 3. Per interceptas ſudoris aliarumque excretionum vias. 4. Per ſputum ſubſtantiae, & ſuperficiei laevioris,

& inaequalis. 5. Per ſputum globuloſum inſtar grandinis convolutum, quod tuſſi, aut ſcreatu ſubitaneo horis primo praeſignatis haud raro extunditur. 6. Totius certitudo confirmatur, ſi aliqua de cauſa per ſeceſſum in articulos, aut in corporis circumferentiam eveniat diffuſio fluxus ſalſuginoſi, & exinde pectus ad tempus robur acquiſiverit.

Vehementiores, & copioſiores affluxus ſignificantur. 1. Per uberiores ſanguinis luteo colore ſpumantis expuitiones, cum ſcreatu, & tuſſi minus dolenti, ſi e pulmone: ſubnigri vero, aut rubentis per tuſſim dolorificam expreſſi, ſi a thoracis capacitate: exultim, & per intervalla in os regurgitantis, & replentis, ſi ab arteriis maioribus ſenſim, cum ſenſu tamen titillationis, ſi ab earum fibris prodierit. 2. Per dolorem pectoris gravativum, & periodice pungentem. 3. Per anhelitus periodicam difficultatem. 4. Per manifeſtum aliarum partium corporis levamen.

Phtiſis impendentis per craſſi, & frigidi liquoris, pituitae dictae, in pectore ſuffuſivam congeſtionem a capite (quod aliquando fit) eo delatae ſignum detegitur,

tur, cum in tracheam viam sibi paraverit materia, qualitercumque a soporalium terminationibus separata, & a cerebro frigidiore impraegnata, symptoma sane certissimum (pari tamen materiei per decubitum aggestione in thoracem per vascula communia suffusa semper associatum) cuius est ἀποδείκλυκαν erectio, sive laryngis apertura, cum successiva eiusdem clausura, seu considentia, sonum edens horologii locularis per momenta tempus mensurantis, cui in dies ingruit symptomatum insequentium syndrome. 1. Spirituum omnium torpor. 2. Capitis gravedo, cum tensione periodica in plenilunio ingravescens. 3. Somni longiores, & demersionis insomnia. 4. Totius temperatura frigidior. 5. Pori perexigui, & pressiores. 6. Pulmonis, & musculorum omnium pectoralium flacciditas, & ad expulsionem segnities, quae per irritum excreationis conatum multoties iteratum cognoscitur. 7. Sputum compactius, quod facilius exit, statim a potu lautiori cum a cibis calidioribus regio pectoris incaluerit. 8. Pectoris dolor gravans, & ponderosior. 9. Tussis aliquoties per intervalla periculum suffocationis pene inducens, quae inter

ter exercitia, & ab assumptis frigidis sumpserit incrementum. 10. Anhelitus frequentia. 11. Catarrhus sensim perpetim tamen asperam rigans arteriam. 12. Expectoratio udo coelo difficilis, sudo facilior. 13. Caro totius corporis humidiore coeli statu intenerata, ficciori indurata, quod symptoma omnibus fere tabidis competere videtur. Unde 14. externis aeris, necnon ventorum iniuriis maxime suscipiendis pronitas, inter quas humidior, & frigidior constitutio summe nociva.

Tabis phtisicae cuiuslibet originis altius radices agentis, medicique operam (quoad perfectam curationem) ut plurimum eludentis signa connumerantur. 1. Tussis acriter premens, per cuius impetum primo sputum lineatim sanguine permixtum; dein pus caenosum, ponderosum, colorisque cinerei, quod aqua iniectum facile ei quasi commiscetur, fundumque petit: deinde pulmonum pariterque vasculorum, necnon membranarum eorum distrigmenta succussa deducuntur. 2. Anhelitus foetor, & difficultas maxima. 3. Dolor pectoris, & papillarum pungens, & ulcerosus inter tussiendum exacerba-

batus. 4. Omnium virtutum deficientia. 5. Febris putrida a sanguine universo per puris irrorationem foedato, motum alienum, videlicet, fermentationis inducente, unde corporis partes fluidae funduntur per sudores colliquantes potissimum matutinos. 6. Fluxio aluina, tandemque lienteria a labefactata hepatis omniumque partium nutritioni dicatarum oeconomia. Hisce necessario accedunt, 7. Carnis cuiuscumque generis ariditas ob defectum insuccationis. 8. Extremarum partium, & totius cuticulae porrigo, deficiente in exterioribus spiritu madente. 9. Dolor tendens in decubitu dextro, aut sinistro ob pulmonum lateris alterutrius pleurae adnascentiam. 10. Pulsatio debilis, parva, frequens, fatiscente virtute sanguinem ad exteriora protrudente. 11. Pilorum defluvium, unguesque curvati pallidiores. Quibus denique adicienda; facies Hippocratica dicta, seu ipsa mortis imago, videlicet, facies lurida, ac emortua, oculi subsidentes, nares acutae, gena depressiores, collapsa tempora, corpusque totum strigosum sceleto finitimum.

Fluxio cuiuscumque generis ex toto

plus

plus importat periculi, quam illa quae ex aliqua tantum parte in pectus protrudatur.

Fluxio ex sanguinis restagnatione seu imminuta διαδόσει in vasis cordi vicinis periculosior, quam quae ex partibus distantioribus in pectus suscipiatur.

Sanguis per vices in pectus confertim fluens minus periculosus, quam qui sensim, & iugiter emanaverit, fluxio enim periodica licet copiosior ἀναστομώσεως iugis pedetentim facta ἀναβρώσεως symptoma.

Extravasatio sanguinis ex redundantia, & tensione facilius curatur, quam illa quae ex eius alienatione, & erosione ortum duxerit.

Magis periclitantur pulmones a pressura per denegatam hepatis percolationem, quam a regurgitatione ab infarctis lienis vasculis.

Si critice, & per transumptionem haemoptoica pulmoni supervenerit affectio, tuto non raro, & cum totius adiumento res succedit.

Quibus pulmonum vasa a perenni sanguinis affluxu, & viscosorum expressione diutius ampliantur, concomitante asthmate, quod nullas ob causam allatam dederit in-

du-

ducias, omnes fere, vel rupto viſcere ſanguinem in tracheam cum coniuncta colluvie effudere, vel aſthmate ferocius deprehenſi ſubito periere.

In omni fluxu periodorum poſtpoſitiones, praemiſſo praeſidiorum uſu, ut & abbreviationes, & allevationes ſalutem pollicentur, & viceverſa.

Longiores periodorum mitiorum induciae ſalubriores.

Pulmonarii aquarum mitiorum affluxum, & tranſitum, diutius, ac facilius ſemper ſuſtulere, humorum vero bilioſorum aegre, & per tempus tantum, ſalinorum vero, ac nidoroſorum craſſeſcentium perfuſione, & expreſſione quam citiſſime peſſundantur.

A fluxione ſuffuſionis maximum, inſtillationis minimum impendit periculi.

Gibboſi, & quibus membra amputata, fluxionibus magis laceſſiti, & phtiſi maximè periclitantur.

Si peractis ſanguineis excreationibus pulmo minus ſenſilis, aut pectoralia torpida ſanguinis reliquias per ανακαθαρσιν non apprime repugnaverint, retenti ſanguinis, & ipſius pulmonis continentis computreſcentia ſuborta phtiſin ſubſecuturam minatur.

Post sanguinis extravasationes libera respiratio, tussis sedata, vires constantes, securitatis φαινώμενα, & e contrario.

Si post cruentas excreationes sputum mucaginosum caeruleum, & leve successerit, & perseveraverit, haemopthosin in iunioribus, aut calidioribus, recursuram denuntiat, si purulentum, & in iunioribus, & aetate provectis phtisin; si nullum caeteris paribus incolumitatem.

In nivium, & grandinum congelatione, coeloque pluvioso haemoptoici magis tentantur.

A sanguine extravasato putrescente bronchia minus infarciuntur; a succo nutritio magis, cum in mucaginosam excoquitur substantiam; a pituita in tracheam delapsa maxime per coctionem viscida, tenaxque remanserit.

Denique si spirabilia materiam qualemcumque diutius retinuerint, medelae difficultatem commonstrant.

Tabidorum languor, sine pulmonum, aut visceris cuiuslibet corruptela, tacita vi obrepens Anglis infestissimus est, & nisi primis obediverit remediis (quod rarissime evenit) funestus.

Phtisis

Phtisis improviso fatigans, licet pectus minus gravet, cum extremarum partium, pedum praecipue inevitabili infrigidatione, periculosissima. Succi enim alibilis pessime alienati, viriumque exinde prosternatarum symptoma est.

Phtisici quibus pulmones ob lapidum, & ossium inaequalium innascentium lacerati fuere deploratissimi.

Qui bellariis, & symposiis nimis indulserint, phtisi languorem importante maxime corripiuntur, & periclitantur.

Si partem derosam fluxio copiosior, & frequentior irrigaverit, periculosum, nam ulcera interna cum uberrima saniei alluvie, raro, sicut externa difficillime, sanantur.

Corpora ὕγρα licet cito liquantur, & languent, citius tamen medelae emolumentum sentiunt, si curatio morbi initiis sit accommodata.

Ad phtisin proni, qui frequenter insipida sputant, tardius tabescunt, etiamsi ab ortu vitiosam pulmonum σύςασιν nacti fuerint.

Qui phtisis indelebilem impressionem a parentibus susceperint, licet irrestituibiles, sunt tamen diuturniores.

Phtisici omnes frequentiori modo mediocri narium haemorrhagia detenti, diuturniores.

Si suffusio sanguinis cum pari per nares expressione arteriam pulmonariam simul occupaverit; minus periculosum, quam simplex in arteriam extrusio.

Si phtisis diu detinuerit, & fluxus chylosus supervenerit, funestum.

Si ephemera, vel hectica per vices inaequales phtisicum diutius exercuerint, fatalem indigitant eventum.

Phtisici cibum avide appetentes, & exinde robur neutiquam acquirentes, desperati: nectar enim vitale depraedationi dicatum indicat.

Si virginibus maturioribus, quibus sanguis menstruus non fluxerit, contigerit phtisis, eiusque in pectoralia fit αναδρομή degeneratio pessima, depeculatio repentina, eventus funestus.

Pinnarum narium contractio, Thoracis collapsi angustatio, si brevi spatio contigerint, moriturum aegrotantem denuntiant.

In Phtisi diuturniori tumor pedum oedematosus, funestus.

Phti-

Phtisici quibus materia pectus onerans labem febris putridae, aut malignae contraxerit, omnes fere periere.

Quibus ab usu remediorum, aut plagarum mutationibus, pectus angustum dilatatur, glisceit corpus, robur augetur, & color evadit floridior, salutis spes affulget denuo, per totum corpus relucenti caloris vitalis ἔκλαμψει.

Si saburram pituitosam, aut illuviem salsuginosam inter purgandum copiose secreverit phtisicus, levamen maximum pectori adfert, & non exiguam salutis fiduciam creat.

Phtisi diutius correpto, si βηχικά tenuioris substantiae, sive proritantia porrecta fuerint, & exinde tussis non moveatur, funestum.

Si artis adminiculo sputum variegatum fit concolor, si a foedato optime depuratum, si ab inaequali optime subactum, si a salino insipidum, si a fetente inodorum, si denique facilius provenerit, sanitatis futurae indicio est.

Rerum non-naturalium accommodatio .

NEc praesidia , nec non-naturalia in genere adhibere possibile est . Caeterum ex perspecta cuiusque aegrotantis crasi , mali causa , partisque quoad tenorem demutatione , res censenda venit . Pulmoni enim aridiori , & indurato adaptari potest aer , seu halitus terrae , & aquae frigidior , humidior , crassior , solum lutosum nigricans , locique profunditas ; flaccido vero , & intenerato calidior , tenuior , siccior , solum arenosum , aut cretaceum , & loci altitudo ; pulmonibus autem medio modo se habentibus media adaptanda. Quali tandem artificio, cuilibet domui , & cubiculo consulatur , si locum mutare non conveniat , in suffituum , & halituum apparatu speciatim detegitur .

Cibos porrò , potulentaque in genere accommodare , impossibile . Totius quippe ventriculi crasis, aegri consuetudo , annorum , dierum , & morbi opportunitates aequa lance perpendendae . Teneriores tamen victus , ut plurimum coctioni , & dispensationi facillime cedentes maxime con-

du-

ducunt, & inter potulenta dum prima viguerit symptomatum φάσις, dilutiora, spirituque minus dotata. Lectorem itaque ad rem diaeteticam medicamentosam, quam sigillatim, & non posthabita circumstantiarum ratione adaptavi, ablegare necessum erit.

Suis insuper confiniis somnum coercuisse in morbis quamplurimis potissimum spirabilia occupantibus convenit: cuius defectus, ut totius eliquationem, sic excessus, materia regurgitata, summam expectorandi difficultatem, & exinde devastationis perniciem parti suscipienti non raro induxit.

Et ut rarius, & nonnisi spirituum languor indicaverit, hypnotica cardiacis permixta exhibere suaserim, sic somnos soporosos ut pestem fugere. Hoc tamen monendum, si frigidior sanguinis sit constitutio, cum sequaci satis liquorum in pulmonem expressorum lentore, somni sint breviores, & exercitia protrahantur: si calor cum bile superaverit, somni sint longiores, motusque mites.

Venus sit rarissima, nisi corpus totum sanguine turgentiori, & ferventiori refertum (unde etiam pectoris vasa perti-

naciter infarciuntur) contrarium monuerit . Causa itaque caloris accurate enucleanda , & distinguenda : sanguis quippe qui a salina seminis qualitate proritante incalescit , non tali modo demulcendus ; nec qui crudus aut minus maturus . Soli itaque plenitudini , & calori eius consectario , quae rarissime in phtisin pronis contingunt , liciti sunt frequentiores Veneris amplexus , quorum modificationes non prorsus praetermittendae : in omnibus enim, praesertim in tabem declivioribus minus prospere successit res , si somnus non subsequatur , quo vires refocillantur , sanguinisque universi motus tali secretione excitatus contemperatur , & reducitur .

Nec exercitia cuique aegro particulari convenientia assignare est huius loci : in genere tamen dicimus tempora exercitiis destinata debere esse a cibatione , & horis diurnis diacriticis longe remota : quae quidem, omnibus exceptis, solummodo torpore spiritalium correptis convenientissima , quoniam exinde sanguinis quaelibet in pulmones depositurae facilius expectorantur ; quod valentius fiat , si sudor eliciatur , quem omni morbi tempore , si vires tulerint ,

pro-

prodesse cognovimus. Quod si fluxionis periodum summovere animus sit, ea sudor proliciatur cautela, ut incipiente diacrisi per totam profluat corporis superficiem.

In excretorum, & retentorum motu, & mensura, ut viribus, & tempori a natura destinato paria sint, ratio dictat, Medicus praecipit, neque naturae, & consuetudini parum attendendum. Et quod ad sanguinis per pulmones depposituram attinet, eam mature reiectare congruum duxi, praestat tamen ut plurimum rem aliquantisper protrahere, quam naturam ad expellendum nimium proritare. Corollarium itaque esto. Debitae eiectamentorum maturitates, & assumptorum, & non-naturalium artificiosa, & mediocri administratione semper eruendae. Quomodo dein remedia seclusioni dicata quoad circumstantias adhibenda sint, in regulis minorativis, bechicis, sudorificis &c. κατὰμύτον persequimur.

Regulae evacuationi dicatae.

MAteria morbida fatiſcentium phtiſicorum quacumque de cauſa ſuborta, leniter per ſeceſſum ſubducenda, porrecto ſolum minorativo, cui cardiaca, & putredinem inhibentia permiſceri poterint.

Tempus minorativo deſignatum eſto in acceſſu morbi, horaque decubitus, praetermiſſa caena, cui alvus mane ſubſequenti bis, aut ter reſpondeat, unde nulla, vel minima ſaltem virium iactura. Huiuſce generis praeſidia magis prodeſſe expertus ſum, ſi aegri horis antelucanis, & quaſi inter ſomnum faeces alvinas depoſuerint. Crebro vero neutiquam reiteranda ſunt, niſi mucoſa viſcoſitas, aut aqua salſuginea copioſe ſeſe excrementis immiſcens aliud ſuaſerit.

Qui carnes obtinuerunt induratiores, poroſque occluſiores, facile ſubeunt catharſin; hiſque ingruente morbo diverſionis cauſa praecipienda eſt evacuatio, quae non raro, etiamſi ex fortioribus conflata, profuerit. In vietis tamen, & quibus nec ſaburra pituitoſa, aut illuvies ſeroſa pro-

die-

dierint, nequaquam est molienda purgatio.

Dum salsuginosa in caput defluxerint, non purgandum, ne pectori corriventur: eo enim tempore sudores elicere maxime proficuum invenimus. Crassioris texturae pulmonariis, & obesioribus, seu quibus pectoralia per congestionem laesa fuerint, minorativa Terrebinthina admista in longum tempus usurpata profuere. Rarioris vero texturae pulmonariis, biliosis, seu quibus fluxio potius contigerit, medicamenta ex Cassia, quae diu etiam in usum ducenda.

Si horae diacriticae diurnae potissimum anticipentur, & pectoris onus ingravescat, exinde evacuationi, & revulsioni magis incumbendum.

Non solum ineunte Vere, seu cum Sol Arietem ingreditur, minorativa catarrhos perpessuris praecipienda, sed per Autumnum, Brumamque crebrius usurpanda; poris etenim cutaneis tunc reclusis, liquores mordaces, & incisivi magis regurgitant. Pervigiles frequentiorum lenientium usum exposcunt, iisque narium haemorrhagia non solum permittenda, sed promovenda.

Dum ἀνακαθάρσει ſtudendum praetermittenda minorativa .

Regulae expectorationi dicatae .

CAlidioris eſſentiae praeſidia bilioſis, ſeu rarioris texturae aegrotantibus, non exhibenda, nec in prima ſymptomatum φάσει, nec phtiſicis fluxionis devaſtatione correptis . Calidiora enim huiuſmodi medicamenta, frigida pectoralium intemperie, flaccidoque eorum tenore detentis, ut & in eis, quos materia fluxa per nimiam congeſtionem fatigat, maxime accommodantur .

Deterſivis expectorantibus eouſque incumbat Medicus, donec ſputum debitum colorem, & conſiſtentiam (ſi fieri poſſit) acquiſiverit, interpoſitis aliquoties minorativis, multoties ſudoribus; ſanguinis autem, & ſuccorum aequationi, & maturationi incumbendum, quouſque morbus prorſus evanuerit; nam tonus viſcerum naturalis hiſce conatibus reducitur, & confirmatur.

Inter expectorantia detergentia maxime proficua invenimus, quae ex Abiete, Pino, & Terebintho conficiuntur.

Medicamenta acria, & ſtimulantia torpidis, eaque de cauſa congeſtionem nimis tolerantibus, ſolummodo concedenda; quae per intervalla quaedam tantum uſurpanda. Exceptis enim quibuſdam intervallis in quibus acria iſta, & ſtimulantia conducant, medicamentis prius dictis toto morbi decurſu inſiſtendum.

Primis valetudinis ſignis allucentibus, non confidat medicus, etiamſi accurata videatur τεκμαίροις, ultra enim convaleſcentiae ſtatum ob recidivae metum diu perſtitiſſe tutiſſimum.

Horis diacriticis diurnis lenientibus ſolum adiuvanda, & promovenda eſt expectoratio, quia tunc temporis naturam adminiculantem invenimus. Ut expectorationi rectius conſulatur, partes extremae, potiſſimum pedes, optime muniantur, quorum ſudores matutinos per horam quotidie promovere utiliſſimum.

Si interdiu ſputa ſemper depurata proiciantur, licet noctu male colorata, & conſtituta videantur, nil deſperandum: de die enim ſputa bene ſubacta, & alba ſanitatem reducem pollicentur.

Re-

Regulae sudorificis adaptatae.

SUdorifica omnia sint familiaria, & pectori aliquatenus appropriata, quae in prima morbi φάσει optime subvenire compertum est.

Si sudor sponte oboriatur, & inter dormiendum (quod saepissime fit) a bronchiis pertinaciter infarctis pectoris tantum regionem occupaverit; reiteratis vicibus in toto proliciatur, ut aequationi circulationis (sine qua nemo sanus vixit) consulatur.

Frigidioris temperaturae phtisicis sudores multoties praecipiantur, in quibus etiam viscosorum humorum pectori, & tracheae pertinaciter adhaerentium eliquationi, necnon ἀνακαθάρσει apprime studendum.

Sudores matutini lente, & pro euphoria prolecti, maxime proficui, si per longum tempus repetantur.

Phtisi inveterata detentis sudorifica neutiquam imperanda; eo enim morbi statu mali hyparsin, ne quidem ex parte averruncando proficua, sed insultum hecticae accelerando nociva.

Quibus uredo, impetigo, aut pruritus autumnalis, & hyemalis cutes obsesserit, quod plerumque fit, sudoribus frequentioribus uti convenit; illisque semper profuere; non posthabita tollerantiae considerationе.

Si inter sudandum tussis sedatur, appetitus excitetur; audacius, & saepius proliciendi.

Si salina ad superficiem proflua secluduntur; quod facile dignoscitur si inter sudandum (quod saepius compertum est) labra praeterlabendo, aut linguae membranam vellicaverint, frequentius reiterandi. Cum vero iam sanguis salem eiusmodi secernere desierit, mitius agendum est, tandemque desistendum.

Si inter sudores liberaliter prolectos, nec pus, nec sanies, nec sputum ovi vitellum putrescentem sapiens, amplius proruperit, licet tussis aspera perduraverit, nil desperandum: nam praescriptae methodi vi ea sensim evanescet.

Re-

Regulae Fontanellis dicatae .

HIsce nihil addam, nisi quod si ex radicibus Ireos conflatae sint turundae ad Medici praescriptum, materia e fontanellis exudans emittet odorem violaceum, naribusque valde gratum.

Regulae suffituum, & halituum administrationi dicatae.

SUffitus, & evaporationes magis familiares sunt detergentes, quae vicibus intermediis in usum ducendae; deinde nobiliores & ficciores; tandem κολλετίκα sensim usurpanda, postea mitioribus vice communis aeris attractis res absolvenda.

Evaporationes potissimum ficcioris temperaturae pulmonariis accommodantur, & in ipso suffusionum diurnarum adventu maxime prodesse cognovimus. Cuiuscumque sint generis suffumigationes, & halitus, penitius, viceque ipsius aeris in partes spirabiles suscipiantur in conclavi, aut cubiculo, clausis fenestris, ut vitetur omnis aeris frigidioris afflatus, ibique diù perdu-

ret

ret aegrotus ; ſecus enim incaſſum exercentur .

Prima ſuffituum in pulmones ſuſceptio eſt laborioſiſſima , peracta verumtamen deterſione (quod cito fit) facilius peragitur .

Suffitus non ſtatim ab eroſo vaſculo , aut viſceris parenchymate ſubmoveantur , ſed poſt dies quatordecim ad minimum a ſedata haemophtiſi , nec ante ſuffuſionem periodicam qualemcumque , praeſertim maioris circuitus , ſed elapſo ad minimum biduo a peracta fluxione .

Dum extraneis ſuccis perfunduntur , & replentur pulmonum parenchymata, ſuffitus fortiores neutiquam uſurpandi , leniorum vero uſus eo temporis inſtanti non praetermittendus .

Contraindicantium Regulae moderatrices .

SI cauſae complicatae , nempè fluxio , congeſtio , & putredo , aegrotantem profligaverint , vicibus interpoſitis debita certandum eſt praeſidiorum ſucceſſione , vel miſcela .

Habita cuiuslibet conſideratione , fluxioni ſuffuſivae concitatori , & ſalſugino-

ſae magis proſpiciendum, unde devaſtationis celerioris emergit periculum.

Ut ſanguini εὐωδία retribuatur, ſpirituoſiora aliquando ſint in uſu. Ea autem tempeſtate ſi haemoptoica praeceſſerit affectio, ut alvus aegrotanti ſit lubrica neceſſum habet.

Si caput in bronchia depluerit, vel ſi hepar, & lien in pulmonis perniciem conſpiraverint, utriuſque ſimul eſt habenda conſideratio.

Fruſtra bechicis materiae fluxae expectorandae, niſi fluxurae intercipiendae, & avertendae conſulueris.

Si frigeat ventriculus, & pulmones incaleſcant, unde aridura a veteribus dicta, potulenta actu moderate caleant, virtute tamen, ut ſanguinis, & pulmonum calorem contemperent convenit.

Regulae veſtitui dicatae.

UT pori mediocriter panſi ſerventur, adhibeantur craſſioris texturae indumenta, aut multiplicata, quibus laxi corporis ſuperficies muniatur, ne compreſſione, aut aurae frigidioris appulſu, ſanguis intro

intro coerceatur, unde extravaſationis recurrentis impendet periculum.

Marcidis, & extenuatis vice induſiarum lintearum, quae proxime cutem tangunt, admoveantur panna Wallica lanea molliora contexturae puriſſimae, Anglice *Flannin* dicta, nec ſaepius renoventur: hoc modo halitus ſanguinei, ſeu ſpiritus retinentur, & ab aere minus ſolicitati haud depeculantur. Inter laneas texturas optimae mihi videntur, quae ex haedorum, & ovium inguine, & emuncturis contexuntur.

Regulae corporis motui adaptatae.

MOtus diurni corporis potiſſimum perpendendi, & in prima ſymptomatum acceſſione (praecipue in calidioris temperaturae, & rarioris texturae aegrotantibus) exercitia omnia ſint leviora, & quae partes inferiores maxime ſubagitando moveant: motus autem omnes vehementiores eo tempore, partium praeſertim ſuperiorum, tamquam incaleſcentiae reos merito damnamus. Caeterum in pectoralium lubrico tenore frigidaque craſi,

mo-

motus concitatiores pectoris musculos magis dilatantes aliquoties imperandi, utpote arcuum tensio, hastarum amentatarum iaculatio &c.

Regulae corporis positioni pertinentes.

DEcubitus porro nocturni, & quiescendi modi neutiquam praetermittendi: quibus enim per fluxilem suffusionem gravantur spirabilia, ad levam declinatio magis nociva, quibus per instillationem alluuntur, officit decubitus dorsalis. At si suffusio aquarum densabilium extra vasa stagnantium infarctionem, peperit levamen, & spirandi libertatem attulit positio erecta, dorsalis infirmis maxime proficua, & accomodata, non tamen diu permittenda, nisi instillationi prius consulatur.

Regulae phlebotomiae dicatae.

REgulis in vestibulo nostro recitatis hoc unum adicere libuit, nempe si larga sanguinis effusio contigerit (ne spirituum dispendio, & chirurgorum nimiae clientelae consulatur) instrumentum fabricari

cari

cari possit in hunc modum, quo eo ipso die variae sanguinis evacuationes celebrentur.

Instrumentum argenteum, sive canalis argenteus parvulus, venae sectionis reiterandae supplementum.

Conficiantur varia instrumenta diversae magnitudinis pro ratione dimensionis vasorum incisorum.

Ne ligentur partes quod faciunt Chirurgi, sed calor partium augeatur, ne sanguis coaguletur, unde nihil nisi tenuissima sanguinis pars per orificium percoletur.

Signa ultima desperati praesagii sunt quando vires non suffecturae sint scopis medicationi subservientibus. Dum vero vires, mediocriter licet, constiterint, si aegrotos sibi obtemperantes (quod raro evenit) reddiderit medicus, variis instructus praesidiis morbo, & symptomati cuilibet accommodatis, ad curationem sese confidenter accingat; omnes enim ope remediorum insequentium debita methodo absolutorum, vel perfecte sanati, vel vitae usuram diu

protracturi. Quae res tota duplici peragitur operatione: prima operatio versatur circa succos, & sanguinem, secunda circa viscera, & partes solidiores. Prima symptomata primas exigunt operationes.

1. Igitur liquores perflui medicina ἀφαιρετικῇ minuendi. 2. Affluxuri praepediendi, & avertendi. 3. Liquores in quibus salsedo, & mordacitas deprehenditur, medicamentis, & diaeta roscido lentori dicatis corrigendi, & edulcorandi. 4. Succi deperditi resarciendi, vires analepticis reficiendae,

Ἀφαίρεσις sub se continet phlebotomiam, minorativa, fonticulos, hydrotica, aversionis, & interceptionis effectores, quorum unumquodque respicit morbi primam φάσιν, seu primi ordinis symptomata.

Postquam itaque fluxerit sanguis partitis vicibus ab incisa vena, primo brachii turgentiore, dein si symptoma haemoptoicum indicaverit [aut mensium debita excretio desierit] pedis; postmodum ex apertis per admotas hirudines haemorrhoidalibus, frictionibus extremarum non posthabitis, usque ad completam revulsionem

(in

(In qua exequenda εὐφορία serio perpendenda.) collimet deinde Medicus mali hyparxin averruncare, quae omni corporis parti fluitanti suum impertit seminium. Quod absolvitur primo per minorativa, quae sunt simplicia, vel composita.

Simplicia accommodata dicuntur, Cassia fistularis, Manna calabrina, Rhabarbarum, Rosae pallidae, Agaricus, Mechoacanna, Linum Catharticum, Terebinthina.

Composita, Electuarium lenitivum, passulatum, Diaprunum simplex, Diacassia cum Manna, Diaspermaton.

Syrup. Rosarum solutivus, & e succo Rosarum, syrup. Violaceus, de floribus Persicorum, de Pomis purgans, de succo Rhabarbari Anglicani, Mel rosatum, & syrup. Violarum solut. Ex quibus aliisque ex artis lege permixtis, medicamenta concinnari possint. Ut,

℞. Rad. Glycyrh. rasae *drac. ij.* Com. Urticae tener. Alth. ana *p. j.* Tamar. *drac. j.* Flor. Ros. sole sicc. *p. j.* sem. Coriand. praep. *drac. ss.* coque modice per mediam horam in sero Lactis, colaturae *unc. iij. ss.* adde Mannae optimae *unc. j.* aut *drac. x.* f. potio multoties reiteranda. Vel pro robustioribus,

℞. Rad. Alth. *drac. iij.* fol. Lini Cathar. *m. ſs.* flor. Lamii *p. j.* Sebeſ. *n. v.* ſem. Coriand. *ſcrup. j. ſs.* incaleſcant per horas binas, dein modice per mediam horae partem coquantur in ſ. q. aq. Hordei, aut Endiv., in quo dein decocto Rhei *ſcup. ij. ſs.* aut *drac. j.* maduerit tepide per horas tres: colat. adde ſyr. de Pomis purg. *unc. j.* f. potio, vel

℞. Rad. Cich. *drac. iij.* fol. Bugul. *m. ſs.*, flor. Borrag. Malv. ana *p. j.* ſem. Endiv. *drac. ſs.* Faenic. *ſcrup. j.*, fol. Senae *drac. ij. ſs.* coquantur in ſ. q. aq. Plantag. & *unc. iij. ſs.* colat. adde Mannae *drac. v.* ſyr. de flor. Perſ. *drac. v.* m. f. pot.

℞. Iuſculi aven. in quo Pruna ebullient *unc. iij.* cum ſem. Coriand. Mann. in ſuc. Citri, aut Auran. dulcoacidorum ſolut. *unc. j. ſs.* m. f. pot. gratiſſima.

Syrupus magiſtralis, quo ſanguis a ſale, & tenuibus ichoribus optime vindicatur.

℞. Fol. Bugloſſ. utriuſq. Fum. Lupul. Cichor. Endiv. Agrim. Plant. Polytr. ana *m. j.*, ſummit. Aſpar. Verben. Euphraſ. ana *m. ſs.* ſem. Cucurb. Melon. ana *unc. ſs.*

ſem.

fem. Endiv. Cufcut. ana *drac. ij.* Glycyr. raf. Pafful. mund. ana *unc. j.* Prunorum dulc. *paria vj.* Senae mund. *unc. jv.* Polyp. querc. *unc. ij.* Agar. in linteo raro inclufi *drac. vj.* Maceris, flor. trium Cordial. Cicor. Rub. ana *p. j.* coq. ad lib. *j. fs.* in f. q. aq. font. colaturae admifce fucci Pomorum redol. *unc. iij.* Sach. albi *quartaria v.* f. fyr. perfecte coctus, aromatizetur Santalo citrino, dein fyr. infunde Rhei elect. contufi, & in panno raro ligati *unc. j.* Dof. ab *unc. j. fs.* ad *unc. ij.* vel;

℞. Elect. Pafful. aut Lenit. *drac. v.* pulpae Tamarind. *drac. fs.* farinae fem. Coriand. *fcrup. j.* cum fyr. Viol. f. Elect. longe a paftu exhibendum, vel,

℞. Man. opt. *drac. x.* aut *unc. j. fs.* pulp. Tamarind. *drac. ij.* fem. Faenic. *fcrup. j.* cum fyr. Alth. aut Viol. f. Elect.

℞. Rhab. opt. pulv. *fcrup. j.* & *gr. v.* pulp. Tamarind. *drac. ij.* fem. Coriand. praep. *fcrup. j.* cum fyr. e flor. Perf. f. Bolus, vel

℞. Pulp. Sebeft. *drac. vii.* Elect. Lenit. *drac. iij.* pulp. Tamar. *drac. j.* farinae fem. Coriand. *fcrup. j.* cum fyr. de fuc. Citri, f. bolus.

Seri deinde mordacis per Ureteres fe-

ceſ-

cessio, nec non totius sanguinis laevigatio, & ad pristinam familiaritatem reductio subsequentibus admolienda est. Quibus scopis inter medicamenta adaptantur.

℞. Symph. Alth. Aspar. Fragar. Glycyr. Pimpin. Nimph.

Folia Endiv. Urtic. Sol. hortensis, Alth. Lactucae, Portul. Acetos. Quinqueverviae, Nummulariae, Ulmariae, Trif. pratensis, Fragr. Prunel. Bugul. Plantag. Pariet. Bursae pastoris, Polyg. Myrtill.

Flor. Malv. Ros. rub. Papav. Lamii, Fabarum, Alth. Cyani, Ros. rubrarum, comae Abietis, Pini.

Fructus, Crustemna, Poma dul. Prun. Hispanica, Italica, & Nostratia maturiora, Cerasa dulcia, Sorbus alpina, Cynorrhodon, Cydonia, Dactyli, Sebest. Iuiubae, Amygd. dul. Mora, Rub. com. & Pumili, sive Sentii, Anglice *Dewberries*, Vaccinia, utriusque generis Fraga.

Gummi Acac. Tragac. Arab. arboris Pers. lachrymae.

Cortex interior Amarae-dulcis, sive Dulcamarae, Nuclea Pini.

Lignum Brasiliense, Santalinum.

Animalia, Limaces, Ranae.

A-

Aquae Limacum, & eorum decoctum, & liquamen, spermatis Ranarum, Lactis, destil. Album ovorum, Plantag. Port. Pap. erratic. Lact. Nimph. Endiv. Urtic. aq. Hord. Serum lactis.

Composita.

Syr. Port. Nymph. de Mucilag. de Symph. Fernelii de Iuiube, de Pap. simp. & comp. de Rof. siccis, de Coralliis, de suc. Aurant. de suc. Urtic. de Alth. de suc. Plant. de floribus Acaciae.

Conserva, & gelatina Cydoniorum, Volemorum, Pom. dulcium, & redolentium. Prunor. Rib. Grossul. Fructuum Cynorrhodon, Mororum omnium, Ceras. Fragorum.

Conservae flor. Cicor. Luiul. Lamii, Rof. rub. Nymp. Buglos. Symph. Acaciae.

Antidotus Analeptica, Diacydonium tabellatum sim. Sacch. rosat. Diapenidion sine speciebus.

Species Diatrag. frig. Diamarg. frig.

Pulvis Haly Abbatis.

Rotulae Diatrag. frig.

Trochisci Bechici nigri, Gordonii, de Spodio, de Carabe, de Santalis.

E quibus ἐυπόριστα varia componi possint.

Aqua sanativa.

℞. Lig. Brasil. *unc. j. ss.* Santal. rub. *drac. iij.* rad. Consol. med. *unc. vj.* rad. Sigil. Salom. *unc. ij.* fol. Nummul. Bursae Past. Prunel. Fragar. ana *m. j.* fol. tener. Ling. Serpen. *m. ss.* Com. Pimp. Tormentil. ana *m. ss.* flor. Lamii, Pulm. Mac. Buglos. Alth. pratensis, Cyani Ros. rub. Pap. errat. ana *m. ss.* sem. Myrtil. Endiv. Malv. Cydon. ana *drac. iij.* sem. Pap. alb. Bol. Arm. ana *drac. ij. ss.* Terr. Sigil. Lap. Haem. ana *drac. ij. ss.* rasa, concisa, contusa, & in pulveres redacta per octiduum infunde in suc. Pyrorum silv. Plant. Portul. Vin. Canar. ana lib. *ij.* Succi Mespil. nondum matur. *lib. j.* deinde destillentur in B. M. ut f. aq. aliorum medicamentorum solutioni accommodata.

Aqua Calcis.

℞. Symph. mai. Polyg. Plant. Pimp. ana *m. j.* marcescant in calce viva, & post perfectam arescentiam indantur aqua communi, instar cremoris crassescentis, f. infusio per triduum, & reiterata multoties agi-

agitatio, postea quiescant in sella frigidiuscula, & separetur aqua limpidissima per inclinationem. Sumat Haemoptoicus *unc. vj.* per quatuor, aut quinque auroras continuas, & licet res in angusto fuerit, vix fefellit.

Tintura Boli Armeni.

℞. Boli Arm. opt. *unc. iij.* Coral. rub. *unc. j. ſs.* Lapid. Haemat. *unc. ſs.* digerantur alchoolizata in s. q. spiritus Consol. ex artis lege parati per dies quatordecim, quo temporis spatio multoties commoveantur f. Tinct. dos. a *gutt. v. ad xj.* ex aqua Lactis destil. Sper. Ranarum, aut Album Ovorum destil. efficacius evadit remedium, si species digestioni dicatae denuo bis, aut ter reiterentur.

Decoctum Limacum.

℞. Limac. nemoralium med. magnitudinis praep. *n. xxx.* Pom. redol. solid. cum cort. in taleolas dissectorum *n. v.* Prun. Brignolen. *n. jx.* postquam ebullierint per horam in s. q. aq. font. usui reservetur colatura, Albumin. Ovor. clarificata, gustui pergrata.

℞. Suc.

℞. Suc. rad. Sig. Salom. *cochle. vj.* adiciantur sero Lactis insequenti .

℞. Fol. Polyg. Pimp. Fragar. Bugul. ana *p. j*, coq. in sero Lactis in tres doses; succus vero crudus adiciatur per subsidentiam solum depuratus .

℞. Micarum panis *lib. ss.* Macis *scrup. jv.* Sant. rub. ras. *drac. ij.* pulpae Tamar. cum syr. de Symph. extract. *unc. jv.* coq. tantillo aquae, ut solummodo acescat , & f. decoct. pro potu ordinario .

Infusum .

℞. Aq. Lactu. Portul. ana *lib. j.* in quibus lente incalescant per horas *xij.* Glycyr. opt. *unc. jv.* semi. Coriand. sicc. *drac. ij.* postquam deferbuerit infusum per horas binas , despumetur, & completae infusionis depuratae pitisset aliquantulum pro libitu inter pastus .

Serum alteratum .

℞. Rad. Chinae non cariosae tenaciter rasae *unc. iij.* ras. Sant. cit. *drac. iij.* macerentur tepide per noctem in congiis duobus se-

feri Lactis; dein coquantur modice per horas tres, & sub ebullitionis finem adiice raf. Glycyr. *unc. j.* flor. Trifol. prat. Alth. ana *m. ſs.* flor. Pulm. macul. Borrag. Luiul. ana *p. j.* clarificetur colatura. Sig. Salom. in fero Lactis decoctum idem valet.

Amygdigala.

℞. Amygd. dulc. in aq. gel. non ferventi maceratar. & deglubitar. *unc. iij.* fem. Melon. itidem decorticat. *drac. vj.* affufa f. q. aq. Rof. f. emul. tenuioris confiftentiae: fi noctes aegrotus duxerit infomnes, fem. Pap. alb. *drac. iij.* aut circiter addantur.

Iulapium.

℞. Aq. Lactis deftill. Album. Ovor. deftill. fuc. Portul. deftill. in vitreis organis ana *unc. iij.* grate edulcorentur aeq. p. fyr. Coral. & Cydon. f. iulap. vel

℞. Iulap. Alex. *unc. v.* aq. Lactu. Sper. Ran. Plant. ana *unc. ij.* fyr. de Port. de Pap. errat. de fuc. Auran. ana *unc. j. ſs.* f. iulapium.

Hau-

Haustus Hypnoticus.

℞. Aq. Lactu. *unc. iij. ſs.* Roſ. rub. *unc. ſs.* ſyr. Maecon. *drac. vj.* Corall. *drac. ij.* f. hauſtus.

℞. Laud. Opiat. opt. *gr. ij.* aq. Pap. errat. Plantag. ana *unc. ij.* ſyr. Corall. *drac. v.* m. f. hauſtus.

Proſunt, & ſucci Plantag. Aurant. Urticar. Portulac. qui ſi minus procurari poſſint, apud quoſdam eorum ſyrupi in uſu ſunt, magis tamen nociva propter adiectum Saccharum, uti & Ecclegm. & Condit.

Ecclegma.

℞. Sacch. criſt. Diapenit. gelat. Cydon. ana *drac. vj.* Bol. Arm. *drac. j. ſs.* Lap. Haematit. *ſcrup. ij.* Amyli *drac. iij.* Ovi Album *n. j.* optime ſubigantur cum aeq. p. ſyr. Corall. de ſucc. Plantag. in conſiſtentiam Lohooch.

Electuarium.

℞, Conſ. Roſ. rub. Symph. Pap. errat. ana *unc. j.* Bol. Armen. *ſcrup. ſs.* ſem. Hyoſc. Pap. albi, ana *drac. ij.* Trochiſ. Terr. Sigill.

Spec.

Spec.Diatrag. frig.Diamarg. frig. ana *ſcrup.ſs.* Corall. rub. praep. *ſcrup. j.* cum ſyr. Pap. f. Electuar, cuius doſis eſt horis medicin. *drac.j.*

Conditum.

℞. Conſ. Pom. redol. *unc. ij.* fructuum Cynorrh. gelat. Cydon. ana *unc. j.* f. Cond. poſt paſtum uſurpandum.

Trochiſci.

℞. Penidiorum. *unc. j. ſs.* Sacch. cand. *unc. ſs.* pulv. Diatrag. frig. ſem. Alth. ana *drac. j. ſs.* extrac. Glycyr. daeſecatioris *drac. j.* Bol. Arm. Lap. Haemat. in Alcohool redact. ana *drac. ſs.* cum ſ. q. mucaginis ſem. Pſyl. Alth. vel Gum. Trag. in aq. Roſ. ſolut. f. Trochiſci, qui diu ſenſim in ore liquati deglutiantur, quibus ſi libuerit adde *drac. ij. ſs.* aut. *iij.* ad ſummum ſem. Hyoſc. ut f. Trochiſci ſublinguales nocturno uſui dicati, & ad compeſcendum ſymptomà Haemoptoicum perutiles.

Ali-

Alimentum Pharmacode.

Alimentum Pharmacode, dum prima vigent ſymptomata, ex Radicibus, Fructibus, & piſcium Fluviatilium penu imprimis depromendum; Animalium tandem terreſtrium carnes edulcorationi ſanguinis inſervientes aliquoties concedantur, quae ſunt, Vituli, Porcellae lactantis, Vervecis, Ovis, Agni, Haedi, Cuniculi, Sciuri, Gallinae, & pullorum Caponis, Turturis, Faſiani, Perdicis, Coturnicis, Turdi, Merulae, Alaudae, Vanellae, Ardeae.

Piſces convenientiores cenſentur Lucius, Trutta, Tymallus, Funduli in arenoſis Fluminibus degentes, Perca, Leucorinus, Squalus, Circulus, Capito, Paſſer maximus ſolidior, Solea, Pectunculus, Squilla, Cancer, Cochlea.

Radices, Napi, Paſtinacae, Dauci maxime ſubrubri dulcioris, Silaris, Bulbocaſtani, turiones Aſparagi.

Folia, Oleris albi, Lactucae, Endiviae, Portulacae, Cerefolii, Borraginis, Bugloſsae, Acetoſae.

Fructus, Cruſtemna, Poma dulcia, Amygdala, Avenacea.

Apparatus .

Radices , turiones , & herbae ad teneritudinem coctae , Butyro , & momento succi Aurantiorum permixtae, vice acetariorum succenturiantur , aut ex comis tenerioribus herbarum cum Avenacea farina f. pulmentarium .

Pinsatum Crustemniorum .

℞. Volem. mai. praesectis corticibus *n. jx.* rad. Consol. cond. Lactucae Italicae condit, ac concis. ana *unc. ij. ſs.* affunde aq. Lactis destill. aut aq. Plantag. e Succo in B.M. destill. Sacch. permix. tandem aq. Ros. & in clibano coq. ad usum . Methodo non absimili concinnari poterit Pinsatum Pomorum redolentium .

Ingerendi ordo .

Simplicior Diaeta laudabilior, si tamen varia praebeantur , in primis epulis sumantur liquidiora , dein herbae , aut radices , tandem carnes : hac methodo comesta flatu-

tulenta facile deponunt vapores ; qui si inverso ordine ingesta fuerint , ventriculum distendunt , caputque petunt .

Ciborum debita inteneratio .

Cibus omnis sit tenerior , & friabilis , quod salubriter fit , si ex Galeni praecepto (1) , post internecionem animalium in aprico per horas *x.* aut *xij.* suspendatur , adiectis aliquot Thymi , aut Maioranae comis ; conspersusq. seminibus Coriandri fractis , ubi humiditates redundantes desiccantur . Damnanda vero quae invaluit apud quosdam Avicularios consuetudo , qui per plures dies animalcula in locis subterraneis asservant , ubi intenerando faetent .

Ciborum electio .

Comedantur musculosae animalium particulae non pinguiorum , nec macriorum ; & licet quadrupedum extremitates , eorumque gelatinae a Medicis quibusdam praecipiantur , cum tamen vasa protrudentia

(1) De Vict. Rat. Cap. 8.

tia pectori vicina infarciuntur, aut exiliora, habitum corporis alluentia, oppilata sanguinem in arteriam, venamque pulmonicam relegaverint (quod multoties vitae desidi accidisse certum est) talia viscosa, ac glutinosa in re cibaria toto fere morbi decursu abdicanda.

Vice coenae multoties substituatur pinsatum ex Volemis, aut Pomis redolentibus compositum.

Horis matutinis solvatur ieiunium haustulo Pulmentarii, in quo comae teneriores Urticae, & Altheae ebullierint.

Claudatur ventriculi superius orificium quolibet pastu Cydoniatis, aut Condito recitato, quibus substratorum ἀναθυμίασις commode supprimitur.

Poma curtipendula, Appiana redolentia, dulciaque alia cuiuscumque generis cruda, ultimis ferculis tamquam nocitura repudianda; verumtamen ante pastus per mediam horam aut circiter, esitata corpora salibus refecta; cruore quodam impregnando, partium aestus contemperando, alvinasque faeces leniter subducendo, haud parum contulisse compertum est.

Potus sit Illupulata Cerevisia depura-

tissima mediae aetatis, in qua vero vice Lupulorum incoxerint radices Consolidae, folia Endiviae, & Portulacae, comae Urticae, & Altheae tenerrimae cum Glycyrrhizae rasuris, Pystachiorum pelliculis externis, & sem. Coriandri, de qua, postquam per dies quindecim faeces deposuerit, depromatur ad usum; eiusque quilibet haustus incalescat frustulis Chalybis ignitis.

Vel concilietur potus proficuus, gustui gratissimus, si vice Lupulorum ebullierint rasurae ligni Brasiliensis, folia Pulmonariae maculosae, Endiv. Alth. Luiul. & Bugl. cum sem. Coriand. praeparatis.

Diluatur omnis potus ante pastus propinandus, si Haemoptosis exegerit, cochleari uno aut altero aquae sanativae, vel succis herbarum praedictarum per subsidentiam depuratis.

Huic dein negotio haud parum inservire creditur Lac, omneque eius genus suis non indiget encomiis; quod quidem sine dispendio aliquoties forsan in usum ducatur, eius vero Serum praescriptorum selectissimis alteratum, nullam incommoditatis suspicionem praesefert. Praestat tamen quod sine salis adminiculo conficitur; ut,

℞. Oxygalae *lib. ij.* Lactis recent. emuncti *lib. iij.* coq. modice ; f. serum medicatum, in quo si libuerit, Chalybs extinguatur.

℞. Fol. Portul. Lactu. Endiv. ana *m. j.* raf. Glycyr. *drac. vj.* sem. Anis. *drac. iij.* com. Sedi maior. *m. ss.* flor. Symph. *p. j.* coq. in sero Lactis.

Apprime porro convenit serum Lactis succo Aurantiorum dulcoacidorum, aut Luiulae alteratum, vel taleolis Pomorum redolentium cum corticibus, in quo semina Coriandri, & rasura Glycyrrhizae sub finem ebullitionis ferbuerint.

Diaeta igitur sit inter extrema constituta, qua dum praestiterint valetudinarii, quaslibet vasorum inanitiones facilius tulisse credendum est; talis enim victus liquor chylificus citius subiens διάκρισιν, ad naturae familiaritatem perducitur, a quo scaturit sanguis optime maturatus, viresque Medicorum adminiculum, & naturae fulcrum, quas sanguinis boni, & perfecte maturati non multi, aut crudioris progeniem iudicavimus.

Vitentur aromatizata, fumo indurata, acria salsuginosa, & quoad qualitates

quae-

quaecumque caloris nativi teporem exceſſerint; omnia denique eminenter dulcia e provincia diaetetica proſcribantur.

Ne pectori vi aliqua attractiva corrivetur ſanguis, interdicendae ſunt vociferationes, & in omnibus excreationibus naturae motus perpendendus, quo ſolum indicante adiuvandae veniunt; natura enim optime menſurat maturitates materiae, facilioris expectorationis cauſa in bronchiis repoſitae, nec durante hac prima τεκμάρσει ulteriori indigebit irritamento. Si tamen horis matutinis ultra naturae modum protrahatur excretio, ſanguinis partem ſubtiliorem nimis exaltando, & ſpirabilia perfundendo nocet.

Somno ſatiantur membra laſſata, unde ſanguinis mordacitas temperatur, & corrigitur, vireſque conſervantur. Sudores omnes potiſſimum matutini promovendi, qui non ſolum a partibus ſuſcipientibus divertendo proſunt, ſed exinde liquores omnes corporis totius perflui, ſalſedines deponendo, dulcedinem & perfectionem comparant. Inter ſudandum pitiſſet aliquoties aquam ſanativam, tinctura Coralliorum, eorum ſyrupo, aut ſanguine Conſolidae permi-

mixtam, vel syr. de succo Urticarum; quorum etiam tantillo uti poterit pro libitu longe a pastu extra sudores.

Si vero morbus priusquam medicus opitulantes admoverit manus inveteraverit, ita ut ob spirituum dispendium pituitosa congeries ingravescat, quae extravasata, & in proscaenium Thoracis delata negotium facessit, aut si totum perfluendo sanguinem, nullaque praecedente Haemoptoica affectione (quod utplurimum in senioribus fit) in pectoralia debilitata; eo nomine talis congestionis susceptiva, viam paraverit, tum secundi generis symptomata elucescunt, quae scopos sibi destinatos vendicant. Nempe,

Operationes circa viscera, & partes respirationi subservientes; quorum opera.

1. Partium pectoralium onus summovendum. 2. Eorum ulcera sordescentia artificiose detergenda. 3. Peracta methodica detersione, sananda, & agglutinanda. 4. Si agglutinatio praestari non possit, sanies reprimentibus avertenda, detersisque ulceris labiis cicatrix inducenda. 5. Circu-

culationis ἐνωδία in toto promovenda: 6. In toto medelae ſtadio mittentibus proſpiciendum.

Spiritalium onus praemiſſis Thoracicis tenuioris eſſentiae (quibus vaſa reſerantur, phlegmaque reſtagnans, ac putredini dicatum motum acquirit faciliorem) educitur, idq. 1. Subducendo per ſeceſſum; 2. Expectorando per canalem vocalem; 3. Diſſipando per cutem; 4. Concoquendo per ieiunium tempeſtivis, & debitis circumſtantiis adhibitum.

Minorativorum ſimplicium, & compoſitorum paradigmata.

Manna, Agaricus, Mechoacanna, Terebintina, Ammoniacum, Rhabarbarum, Caſſia.

Compoſita.

Syr. Roſ. ſolut. cum Agar. de Cico. cum Rhab. de Spina Cervina.

Elect. amarum minus, Elect. paſs. Spec. Hierae Picrae ſimpl. & cum Agar. pulv. Sen. comp. maior. pill. Macri, Maſtichinae, Sthomachicae communes, Sthom.

cum

cum Gum. de Succ. de trib. Fernelii, de Ariſtol. Fern.

Si vero Ventriculus nutrimenti primaria officina, cruda aut pituitoſa congerie laboraverit, unde haud raro compatitur pectus, ſecundo quoque die lente elevatur Oximel. aut Melle Scill. ſyr. de Peto Quercetani (vel unica, aut mediocri doſi Vini Benedicti) ex ſero Lactis Cereviſ. aut decoct. pectorali tepente propinatis; a quorum uſu licet vomitio copioſior ſubſequatur, quam peſſime ſucceſſuram opinatur vulgus, eorum tamen iudicio minime deterreatur prudens, & cordatus Medicus, cum naturam in morbi acceſſione indicantem, & adminiculantem adinvenerit, diebuſque tamen ſubſequentibus leniora exhibere perſiſtat: Ut,

℞. Decoct. Pectoralis in quo *drac. iij.* fol. Sen. ebullierint *unc. jv.* in quo dum tepet per tres horas infunde Agar. Trochiſ. *ſcrup. ij.* Zinz. inciſ. *ſcrup. ſs.* colaturae *unc. iij.* adiice Mannae *unc. j.* acid. Sulph. *gutt. iij.* m. f. potio: vel,

℞. Rad. Enul. condit. *unc. ij.* Tuſſil. Cond. *unc. ſs.* fol. Piloſ. Adianth. ana *m. ſs.* com. Praſ. Hyſs. ana *p. j.* flor. Beton. Lam.

ana

ana *p. j.* Passul. maj. exacin. *unc. j.* sem. Anis. *drac. j.* coq. in s. q. aq. Hord. & colat. per tres horas tepide infund. Rhei incis. *drac. j.* Schaenanth. *gr. ix.* dein per filtrum traiciatur liquor, cuius *unc. iij. ss.* cum syr. de Spin. Cerv. *drac. vj.* f. Haus. (Doncrelli) vel exhibeantur *unc. ij.* aut *iij. ss.* syr. Phlegmag. dict. qui sic paratur.

℞. Rad. Apii, Aspar. ana *unc. ss.* Glycyr. ras. *unc. j.* Enulae *drac. ij.* Ireos Illyr. Peon. maris decrescente Luna, & Sole in Piscibus, lectae ana *drac. j.* Calam. Aromat. veri *drac. ss.* Turb. Gumm. *unc. iij.* Zinzib. *drac. vj.* Galang. *scup. jv.* herb. Salv. Veron. Cap. Ven. Hyss. Melis. Marub. Agrim. ana *m. ss.* Cent. *m. j.* sem. Cartham. *unc. j. ss.* Faenic. Anis. ana *unc. ss.* flor. Beton. Primulae veris ana *m. ss.* Staecad. Arab. *drac. ij.* flor. Cordial. ana *m. j*, Prunor. Ungar. *n. xxj.* Pass. minor. mund. *unc. jv.* incidantur, & contundantur, & coquantur in aqua Card. Ben. *lib. j.* & f. q. aq. font. ad tertias pro *lib. jv.* colentur, & exprimantur deinde,

℞. Agar. Trochis. *drac. xv.* pulveriz. subtilissime, & fiat cum linteo raro purissimo nodulus oblongus, qui ebulliat semel, atque iterum in colatura praedicta, adiecta

aq.

aq. Ceph. & Pector. calid. ana *lib. ſs.* dein. infund. in loco calido per noctem in vaſe bene munito, mane facta denuo unica ebullitione colentur, & nodulus fortiſſime exprimatur, colatura iterum per manicam Hipp. coletur, & ſi neceſſum ſit clarificetur Album. Ovor. dein colaturae clarificatae adde ſyr. Byzant. comp. roſat. ana *unc. ix.* Sacchari depuratiſſimi *lib. iij.* coquantur igne lentiſſimo ad ſyr. confiſten. aromatizando circa finem coctionis nodulo inſequente.

℞. Spec. Arom.roſat.ſine Moſcho *drac. ſs.* Trochiſ. de Roſ. *drac. j.* Macis *drac. ſs.* f. ſyr. clarif. ſ. a. vel,

Deglutiantur *drac. vj.* Elect. amar. aut Paſul. ex ſyr. de Ammon. in forma bolari, vel,

℞. Tereb. lotae in aq. Aniſ. & cum Ovi Vitello ſol. *drac. ij.* ſem. Aniſ. Coriand. praep. ana *ſcrup. j.* f. bolus e ſyr. Violac. deglutiend.

Pillulae.

℞. Pill. Maſtich. de Succ. ana *ſcrup. j.* f. pill. ſub ingreſſum lecti deglutiendae, vel deglutiatur tantillum pill. de Hiera cum Agar. vel,

℞.

℞. Pill. Stomach. cum Gum. de Aristol. Fer. ana *drac. ſs.* f. pill. *v.* aut *vj.* horis matutinis deglutiendae, vel,

℞. Spec. Hierae cum Agar. *ſcrup. ſs.* pulv. Senae comp. maj. *ſcrup. j.* Tereb. in aq. Hyſop. multoties lotae q. ſ. ut f. pill. *vij.* pro unica doſi, vel,

℞. Rhab. p. *gr. xxv.* ſpec. Hier. *gr. jx.* Aloes in ſucco Lim. lotae aut Roſatae *gr. vij.* Balſam. de Tolu *gr. ij.* cum ſyr. de Amm. f. pill. *v.* aut *vj.*

Thoracica alterantia ſimplicia.

Radices Enul. Ungul. Caballin. Ireos, Myrrhid. Faenic. Scabioſ. Ering. Pimpin. Scillar. Allii, Ariſtol. rot. Scord. Bardan. maioris, Dracun. Napor. Siſar. Caryophyllat. Peuced. Glycyr. Ari, Calam. Arom. Zinzib. primum ex China, aut Bengala, ad nos advecti.

Folia Praſſii, Hed. terr. Veron. Pulmon. hortenſis, Botryos, Hyſop. Beton. Chaeref. Calamin. Piloſ. Urt. Crithmi, Aniſ. Nummul. Ulmar. Scab. Tuſs. Rorell. & quinq. Herb. capill. quibus adiungi poſſint, folia quae Thoracis vulnera vi peculiari reſpici-

ciunt (videlicet) Lyſimach. Ophyoglоſ. Hyper. Torm. Sanic. Virgae aur. Alchim. Milleſ. Bugulae.

Flores, Scab. Tuſs. Pulm. maculoſae, Beton. Lam. Gram. Marin. Trifolii pratenſis, Cyani.

Semina Aniſi, Faenic. dul. Siler. mont. Chaeref. Coriandri.

Fructus Dactyl. Uvae paſs. maj. Uvae Corinth. Caricae, Piſtach. Pini Nucl. Cicera rubra.

Aromatica Crocus, Caſſia lignea, Nux Moſch. Cortex exter. Aurant. Cortex ext. Piſtachiorum, Cynamomum.

Animalium particulae, Pulmones praeſertim Vulpis praep.

Gummi Ammoniacum, Myrrha, Thus, Maſtich.

Ligna Lentiſci, Santali, Saſsafras.

Terrae Bol. Arm. laevigatus, & aq. Roſar. ablutus.

Compoſita.

Aquae ex ſucc. herb. praed. in B. M. ſtill. nec non earum ſpiritus, & tincturae.

Tincturae Elix. Propriet. Sulph.

Olea

Olea Benioin. Mastich. Thur. Mirrh. Tereb. Sulph. Salv. Hyss. Faenic. Anis. Sacchari simp. & comp. Balsamum naturale de Tolu, de Capiona, Sulphuris, eius Rubinus, Locatelli, Opobals.

Extract. Prasii, Botry. Hed. terr. Ireos, Glycyr. syr. de Eris. de Pilos. de Adiant. Glyc. Hyss. de Amm. de Tuss. de Pras. Scab. Prasii simp. & comp. Oxym. sim. & Scill. Mel Scill. passul.

Lohoch e Pino, Pulm. Vulp. sanum, & expert.

Succus Glycyrr. simp. & comp.

Cond. rad. Ering. Enul. Myrrhid. Faen. Tuss.

Conservae Hed. terr. Botryos, Veron. flori Sam. Scab. Tuss.

Saccharum Enulatum, Penid.

Electuarium pectorale.

Species Diair. f. Diatrag. cal.

Faecula Ari.

Flores Sulphuris, Benioin.

Trochisci Bechici alb. & nigr. Diair. Diatrag. cal.

Decomposita.

℞. Rad. Glycyr. *drac. vj.* Myrrhid. *unc.*

unc. ſs. Ireos *drac. ij.* fol. Adiant. Piloſ. Pulm. Mac. Scolop. ſicci ana *drac. j.* flor. Tuſs. Bugl. Viol. alb. Lam. ana *drac. ſs.* ſem. Aniſ. Bomb. Faen. ana *drac. ij.* Paſſul. exacin. Sacch. cand. ana *drac. iij.* Caric. ping. Dactyl. deglub. ana *n. vij.* Sebeſt. Iuiub. ana *n. xj.* conciſa, ac contuſa decoq. in *lib. vij.* Hydrom. ad tertiae partis evaporationem. Aromatizetur colatura clarificata Zinzib. *ſcrup. jv.* Cinnam. *drac. j.* & Croc. ana *ſcrup. j.* f. decoct.

Huius generis decocta paſſim a Medicis graphice depinguntur, quia vero propter ſpecierum varietatem palato non arriſerint, & exinde appetentiam, aut proſternunt, aut imminuunt; unde methodica, & continuata progreſſio (qua ſolum tali indicanti ſatisfactum iri arbitror) interpellitur; malim gratioribus remediis potum omnem diluere, quem ſucceſſive vice Zithi uſitati ſubſtituiſſe viſum eſt.

Potus primus.

℞. Ligni Sarſae in raſuras tenuiſſimas raſpati *unc. x.* Paſs. mai. exacin. *lib. j. ſs.* Fic. ping. *lib. ſs.* fol. Botry. Hed. terr. ana *m. ij.* ſummit. Abiet. *m. iij.* flor. Gram. Marin. Sal.

Be-

Beton. ana *m. j.* sem. Anis. Faenic. Coriand. ana *drac. iij.* in Musti illupulati *cong. vj.* co, que lignorum rasuras, tandem appone herb. & flor. cum fruct. & sem. & postquam peracta fermentatione per quinque dies subsederit, depromatur ad usum.

Potus secundus.

℞. Lign. Lentis. Sassafras ana *unc. j. ss.* rad. Bard. mai. Caryophyll. ana *unc. j. ss.* fol. Pilos. Ulmar. Pulmon. mac. ana *m. j.* summit. Abiet. *m. iij.* flor. Scab. Tuss. Lam. ana *m. ss.* Zinz. incis. *drac. j. ss.* Nucis Mosch. *drac. j.* ras. Glycyr. *unc. iij.* Uvar. Corinth. mund. & cont. *unc. iij.* cum *congiis vj.* Musti illupulati f. pot. ut supra.

Potus tertius.

℞. Sarsaep. *unc. vj.* Lig. Brasil. non aluminosi, cort. interioris arboris Querc. tenerior. ana *unc. iij.* rad. Ering. Consol. ana *unc. j. ss.* Passul. mai. exacin. *unc. ix.* fol. Torment. Veron. Alchim. ana *m. j.* Comarum Rorellae, flor. Hyp. Alth. ana *m. ss.* pellic. exter. Pystach. *m. ss.* sem. Coriand. *unc. j. ss.* f. pot. ordine & methodo praecedentibus.

Potus quartus.

℞. Raſ. rad. Chin. non carioſ. *unc. j. ſs.* rad. Scorzon. *unc. iij.* Paſſ. min. *lib. ſs.* ſem. Aniſ. cont. *unc. j. ſs.* coq. in tribus Muſti congiis, & poſt debitam depurationem f. pot.

Evaporatio prima.

℞. Rad. Enul. *unc. jv.* Acor. *unc. ij.* fol. Hyſop. mar. Hed. ter. ana *m. ij.* com. Botryos, Roriſm. Meliſ. ana *m. j.* ſem. Aniſ. contuſ. *unc. jv.* Paſſul. enucleat. *unc. jx.* concoq. in ſ. q. aq. Hyſs. Enul. aut communis.

Evaporatio ſecunda.

℞. Raſ. Glycy. *unc. v.* fol. Tuſs. Salv. Alth. Pulm. Scab. ana *m. ij.* Comar. mai. flor. Beton. ana *m. j.* Hord. mund. *lib. j.* ſem. Aniſ. Faen. cont. ana *unc. iij.* coq. in ſ. q. aq.

Evaporatio tertia.

℞. Raſ. tenuiſs. Lign. Lent. *unc. iij.* coq. per horas *ij.* aut circiter, dein adde fol. Querc. te-

tener. *m. iij.* Myrtill. Tormen. ana *m. ij.* flor. Keiri *m. j.* Hyper. *m. ſs.* Roſ. rub. Conſol. ana *m. ſs.* coq. in ſ. q. aq. ut ſupra.

Effumatio prima.

℞. Rad. Tuſſil. *unc. j. ſs.* Thur. ſem. Nigel. ana *drac. ſs.* Tereb. coctae exic. & pulv. *drac. iij.* Styracis *drac. j. ſs.* Com. mai. *p. j.* Cinnam. *drac. ſs.* f. pulvis pro ſuffitu, vel cum mucilagine ſem. Altheae, & Lini f. Trochiſci.

Effumatio ſecunda.

℞. Rad. Tormen. *unc. j.* gum. Guaiac. *drac. ij.* Myrrh. *drac. ij.* Suc. Benzoini ana *drac. j.* Roſ. rub. Santal. rub. ana *drac. ſs.* cum ſ. q. Reſinae Lariceae f. Trochiſci.

Effumatio tertia.

℞. Sarcocollae *drac. vj.* Boli Armen. *drac. iij.* gum. Hed. *drac. ij.* Maſtich. Balauſ. ana *drac. j.* Ambr. gryſ. *gr. v.* cum mucag. gum. Tragac. aq. Roſ. ſol. f. Troch. pro ſuff.

Ef-

Effumatio quarta.

℞. Auripigmenti ad rubedinem vergentis *unc. jv.* conteratur in pulverem palpabilem super lapidem marmoreum, & dein laevigetur, postea adde Aq. com. q. s. renovetur infusio frigida recens per dies *xl.* sub finem addendo aq. praedict. momentum aq. Ros. tandem subigatur cum Ov. Alb. ad usum, addendo tertiam partem specierum in suffitu praecedenti praescriptarum, usu postulante.

L Vas

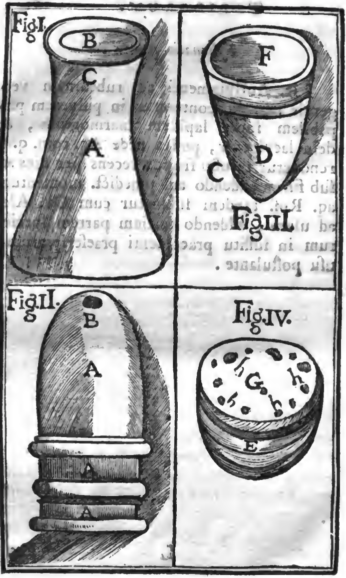

Fig.I.
B
C
A
F
D
C
Fig.III.
Fig.II.
B
A
A
A
Fig.IV.
h
G
h
h
h
E

Fig. I.

Vas e plumbo candido conflatum evaporationibus, sive vaporibus humidis excipiendis adaptatum. A *Vas ipsum*, B *eius orificium*, C *collum*.

Usus huius vasis est, ut decoctum medicamentosum calidum recipiat, supra cuius orificium reclinatus aeger capite panno linteo longo obvoluto, pannique extremitatibus circa vasis collum alligatis (quo minus dissipentur vapores) evaporationes inspirando in pulmones intime hauriat.

Fig. II. III. & IV.

Instrumentum ligneum concavum coniforme effumationibus (uti vocat author) sive vaporibus siccis excipiendis accommodatissimum.

A A A Notant instrumentum integrum clausum utraque sui parte conformatum. B foramen per quod vapores conclusi per modum suctionis in pulmones imbibuntur. C C partes duae instrumentum

constituentes. D partis superioris sive conicae facies externa. E partis inferioris sive basis facies externa. F Cavitas sive partis superioris facies interna. G Basis sive partis inferioris facies interna, lamina stannea undique obducta, supra quam mediam pruna una atque altera ponenda, & supra prunas suffituum materia, pulveres scilicet sive trochisci; *b b b b* clavi ferrei quibus praedicta lamina basi affigitur, & obfirmatur.

Epiloche, sive Praesidia ἐκλογητικα sanguinis rectificationem, & symptoma haemoptoicum pariter respicientia, quae pro exigentia in rem presentem methodo introducantur.

Aqua Haemoptoica Quercetani.

℞. Rad. Bist. Symph. mai. Torm. ana *unc. j.* herb. Centinod. Millef. Veron. Pyrol. Sanic. Brus. Past. cum rad. ana *m. j.* summ. Rubi, Lentis. ana *m. ss.* Gran. Sumach. Myrtil. sem. Plantag. Berb. Pap. alb. ana *drac. vj.* flor. Nymph. Cucurb. Cydon. ana *p. j.* contus. & comm. omnibus macerentur per quatriduum ad ignem balnei in succorum depuratorum Plant. Portul. Acetos. Agrim. ana *lib. ij.* dein fortiter exprimatur: his adde

Acac.

Acae. Hypocist. ana *unc. ij.* Ter. Sigil. Bol. Armen. ana *unc. ſs.* Elect. Diatrag. frig. *drac. ij.* macerentur denuo per quatriduum dein per cineres ad ſiccitatem deſtillentur, cuius doſ. eſt a *cochl. j. ad iij.*

Aqua altera facile parabilis, efficax.

℞. Bol. Arm. Ter. Sigil. Spod. Haem. Roſ. rub. ana *drac. v.* Corall. Succ. Margarit. ana *drac. ij.* Gum. Arab. Trag. ana *drac. ij. ſs.* ſem. Pap. alb. Portul. Platag. Malv. C.C. uſti ana *drac. ij.* ſuc. Acac. Glycyr. Plant. Acetoſ. Portul. Hypociſt. ana *lib. ſs.* Amyli torrefacti *drac. iij.* Syr. Myrtilli, Symph. de Roſ. ſic. ana *unc. iij.* Oliban. *drac. ij.* Maſtich. *unc. ſs.* ſpec. Diatrag. frig. *drac. j. ſs.* miſta putrefiant, ac deſtill. cujus doſis eſt a *cochle j. ad iij.*

Aqua pectoralis temperatior Dorneri.

℞. Rad. Glycyr. *unc. ſs.* Rad. Tuſs. Polipod. querc. ana *drac. iij.* Capil. Ven. Veron. ana *m. iij.* Marrub. Scab. ana *m. j.* ſem. Malv. Cydon. ana *drac. vj.* quat. frig. mai. *drac. j. ſs.* ſem. Pap. alb. *drac. iij.* Portul. Endiv. ana *drac. j.* flor. Viol. Borag. Nymph.

ana *m. j.* flor. Buglos. Rof. ana *m. ſs.* Iuiub. Sebeſt. ana *n. xxj.* Dactyl. ping. enucl. *n. jx.* Pulverizanda, pulverizentur ſubtiliſſime, reliqua vero incidantur minutim, miſceantur, & infund. in aq. Tuſs. & Viol. ana *lib. ij. ſs.* Scab. Marrub. ana *lib. j.* Hyſop. Veron. ana *lib. ſs.* additis Mellis paſſularum *unc. iij.* Syr. de Suc. Viol. *unc. v.* commiſceantur & infundantur in loco calido per octiduum, vaſe quotidie aliquoties exagitato; deinde deſtillentur igne lentiſſimo mediante B. M. cuius doſ. eſt ad *unc. iij.* cum *unc. ſs.* Syr. Viol. aut *unc. ſs.* Sacch. Criſt.

Aqua frigida Geſneri.

℞. Flor. Roſ. rub. Viol. ana *m. iij.* Borrag. Bugloſſ. Nymph. ana *m. j.* ſem. Cucurb. Cucum. ana *p. j.* ſem. Portul. Lactuc. Pap. alb. nigr. ana *drac. ſs.* fol. Beton. *m. ij.* rad. Cicor. *m. j.* rad. Caryoph. *drac. ij.* aq. font. *lib. jv.* infunde per horas aliquot, tandem B.M.

Aqua Hypnotica Quercetani.

℞. Sem. frig. mai. excor. ana *unc. ij.* Sem. Pap. alb. *lib. ſs.* Lactuc. *unc. jv.* Hyoſc. *unc. ij.* flor. Nymph. Viol. Roſ. rub. Pap. Rhaead.

Rhaead. ana *p. jv.* flor. Sambuc. summit. Rutae ana *p. ij.* Mac. Nuc. Mosch. Benzo. ana *drac. vj.* contundantur, & infundantur per quatriduum in aq. Rof. Lactuc. Nenuph. Pap. Rhaead. ana *lib. ij.* dein colentur, & fortiter exprimantur; huic expressioni adde Req. Nicol. *unc. ſs.* Croc. Mumiae ana *unc. iij.* Camph. Castor. ana *drac. j.* destillentur ex artis praecepto, cuius dosis ad *unc. ij.* tempore somni;

Tinctura Papaveris erratici Hadriani Mynſ.

℞. Conf. flor. Pap. errat. *unc. j.* flor. Pap. errat. spiritu Vitrioli irrorati *unc. j.* misc. & cum aq. ex suc. praedict. flor. destil. *unc. xxx.* extrahatur tinctura rubicundissima, quam postea filtra, & adde syr. e succo flor. Pap. err. parum Vitriolati; misce & ad usum repone dos. ab *unc. ſs. ad unc. ij.* per se, aut ex vehiculis idoneis.

Quinta essentia Ferri P. F. Fabri.

Ferro limato candefacto affundendum Acet. acerrimum, donec peroptime extinguatur, extinctum iterum candefac & cande-

defactum aceto extingue, idque septies repetendo donec in rubicundissimum Crocum Ferrum convertatur; deinde dum Phialae inditum est oblongi colli, huic affundenda est Aceti stillatitii acerrimi permaxima quantitas, itaut septem, aut octo digitis supereemineat Croco, & totum omne Phiala optime clausa collocanda est in furno cinerum ad digestionem lentam per mensem unum, agitando Phialam quibuscumque singulis diebus, donec Acetum tingatur in rubrum colorem; Acetum tinctum deponendum est per inclinationem in vas aliud vitreum novum, aut Acetum stillatitium Magmati residuo affundendum, & iterum digerendum in cineribus tepidis donec tingatur, hoc iterum separandum, & priori coniungendum, Magma autem tum temporis residuum calcinandum est, & candefaciendum in tigillo, & Aceto ut prius extinguendum quater, aut septies, donec iterum in Crocum convertatur. Huic Croco phialae imposito affundendum est Acetum acerrimum iterum stillatitium, & digerendum ut prius, donec tingatur: hoc toties repetendum est, quoties per digestionem tingetur Acetum. Postquam autem

non

non amplius colorabitur, Acetum omne tinctum destillandum est in balneo leni igne, donec tinctura remaneat in fundo Alembici in consistentia Mellis; huic affundendus est spiritus Vini alcohoolizatus, & ab omni phlegmate aquoso vindicatus, donec dissolvatur omne Magma per digestionem lenem in balneo tepente, spiritus Vini tinctus separandus est per inclinationem, & Magmati residuo quod solutum non fuit, affundendus est novus spiritus Vini alcoholizatus & iterum digerendus, hocque repetendum est donec omne Magma solutum sit, & non amplius tingatur spiritus Vini colore rubicundissimo. Spiritus omnis tinctus destillandus per retortam levissima destillatione, donec omnis spiritus conscensus sit; tunc demum augendus est ignis, & forti destillatione mutato recipiente colligendum est oleum Ferri, perquam optime rubeum, & ter, aut quater per retortam rectificandum est. Magmata vero residua cuiuscumque destillationis simul colligenda sunt; & simul ignienda in tigillo, donec albescant, ex his deinde salem elicies album per lotiones, & evaporationes multoties iteratas cum calcinationibus, sa-

lem hunc purum & candidum addes oleo tuo rectificato, & servabis ad usus in Phialis vitreis optime clausis. Dos. *scrup. j.*

Quinta essentia lapidis Magnetis Fabri.

Essentia Ferri superius tradita, sumenda est, ut essentia Magnetis integra, & incontaminata haberi possit, in eamque essentiam puram, & limpidam Magnetem affundes pulveratum, & in alcohool redactum, in Phiala oblongi colli, orificioque obturato in balneo tepenti digeres per noctes, & dies quindecim, his peractis impones retortae luto munitae, & ad cineres distillabis servatis ignis gradibus: primo lentus erit ignis, medio mediocris, ultimo fortissimus. Caput mortuum, seu Magma quod remanet in fundo retortae post destillationem eximendum est, fracta retorta, & pulverizandum, & in tigillo fortissimo igne per diem integrum calcinandum; tum demum fortissimo, & acerrimo Aceto solvendum, & sal ex calce extrahendum est, & permultis lotionibns, & calcinationibus ad summum candorem perducendum, aut tamen ad maiorem perfectio-

nem

nem ad rubeum colorem, & solutionem facilem conducendum. Hoc ultimo sal connectendum est cum essentia Ferri, spiritu Magnetis impraegnata, & digerendum per tres, aut quatuor dies balneo tepido, & balneum abstrahendum est destillatione quidquid poterit ascendere, reliquum vero digerere oportet igne leni, & continuo, donec fixum sit omne, ita ut per destillationem fortem ascendere non possit, at in fundo vasis destillatorii maneat fusum, & liquatum tamquam metallum sal Petra liquata, cuius humidum adeo ligatum est suo succo, ut vi ignis separari non possit, nisi carbonibus immediate tangatur. Hoc praedictum deinde arcanum summopere custodiendum est tamquam miraculosum in curandis vulneribus, & sistendis omnibus sanguinis fluxibus, ut experientia certum fiet; cuius dos. est *gr. x.* aut *scrup. ss.* ex vehiculo idoneo.

Tinctura Coralliorum Hartmanni.

Calcinantur prius Corallia non pulverizata, sed integra igne reverberii primum lento, ut saltem viva flamma coral-

lia

lia in testis (seu cellis terreis) in furno reverberii posita superficie tenus tangat, corallia hoc modo primo gradu albescunt, coloremque nativum abscondunt. Tandem ergo gradibus ignis succedentibus corallorum corpus est fatigandum, donec ex albedine in flavedinem, & ex flavedine in rubedinem summam reducantur, corpore toto reddito spongioso, & leni, id quod plerumque biduo, vel triduo absolvitur. Hoc igitur signum dum in promptu fuerit, tum demum corallia beneficio graduum ignis facto sunt habita ad propriam tincturam in aliud menstruum deponenda; sic itaque praeparata corallia si in spiritum Vini, vel in alcohool spiritus roris maialis iniciantur: paulo post sponte sua in idem alcohool tincturam deponunt. Igitur haec aliquantulum menstruo vini per destillationem inde ablato, fit rubicundissima cum quadam dulcedine; exhibetur in vehiculis convenientibus a *gr. iij.* ad *gr. x.* vel

℞. Sach. Cand. dep. fragm. Corall. ana q. s. inde in retortam, & destillentur in arena per latus, exibit tinctura rubicundissima, cuius dos. est a *gr. x.* ad *xx.* ex vehiculo accommodato post debitam rectificationem.

Tinctura rosarum rubrarum Dorneri.

℞. Flor. Rof. rub. *unc. j. ſs.* aq. Roſ. opt. *unc. xxx.* macerentur aliquandiu; poſtea adde ſpir. Vitriol. *drac. j. ſs.* iulap. Roſ. q. ſ. pro dulcoratione.

Hydrorosatum Ang. Salae.

℞. Cap. Roſ. exic. ac ſubtil. conciſ. *unc. ij.* coq. in *lib. j.* aq. font. limp. cui ſi ſatis fuerit tincta, ac in vitrum percolata affundatur ſpir. Vitr. *gran. xx.* facta modice circum agitatione, decoctum, vel aqua haec colore apparebit ſaturato rubeſcente, & ad gratiam augeri ſp. Vitrioli quantitas debet.

Decoctum ad ardorem, & tenuitatem ſanguinis emendandam Quercetani.

℞. Rad. Acetoſ. Cicor. Bugloſ. ana *unc. ſ.* Iuiub. *paria vj.* fol. Endiv. Portul. Lactuc. Acetoſ. ana *m. j.* ſem. Cuſcu. Cucum. Melon. Lactu. Pſyl. Cidon. Pap. alb. ana *unc. ſs.* flor. Viol. Nenuph. ana *p. ij.* Gum. Arab. Trag. ana *drac. ij.* f. decoctio, & in colatura diſ-

ſol-

solvi poterunt syr. de Pap. de Nenuph. Viol. Rof. sicc. & Cidon. sine spec. ana *q. s.*

Syrupus de Manna solut. Minderert.

℞. Pulp. Tamar. *unc. ij.* Iujub. Sebest. ana *n. xx.* Prun. Damas. Caricar. ping. *n. x.* Hord. integ. *m. ss.* Polyp. querc. *unc. jv. ss.* sem. Faen. *drac. ij.* aq. font. *lib. vij.* coq. ad remanentiam *lib. v.* in col. calid. infunde per noctem fol. Sen. elect. *unc. ij.* Agar. Trochis. Rhab. opt. ana *drac. iij.* Colaturae leviter expressae iterum adde Man. Calabrin. Mel. Rosac. sol. ana *unc. viij.* Sach. alb. *unc. xvj.* f. syr. *drac. ij.* Cinam. aromatizandus.

Syrupus Aristolochiae Fabri.

℞. Rad. recentes Arist. rot. contus. & s. q. spiritus Vini permixtae ad eminentiam *jv.* aut *vj.* digitorum in phiala vitrea optime clausa in cineribus tepidis per tres aut quatuor horas digerendae sunt, donec rubescat Vini spirtus, qui postea extrahendus est per inclinationem, & novus addendus, ut tota extrahatur Aristolochiae tinctura, quae tum demum in B. M. destillanda est, ut se-

pa-

paretur Vini ſpiritus, & remaneat tinctura rubicundiſſima in fundo inſtar Mellis, cui addenda eſt q. ſ. Sacch. & in ſyr. percoquenda; cui ultimo (ſi libuerit) ſal connectendus eſt, & ſervandus ad uſus medicos varios, ad maiorem efficaciam poteſt extrahi ſpiritus Ariſtolochiae, ex ſucco eius fermentato, & poſtquam depuratus eſt ſpiritus a ſuo phlegmate, ſyrupo addendus eſt ad quamcumque libram *drac. j.* ſpir. cuius ſyr. doſ. eſt *unc. ſs.* ex ovo ſorbili.

Eſſentia radicum Altheae, Ang. Salae.

℞. Rad. Alth. ſic. & in taleolas conciſ. in olla optime vitreata aq. Alth. ferventis *lib. iv.* affundantur, abſq. commotione infuſum per noctem quieſcat, hinc liquor pellucidus per ſetaceum ſine expreſſione coletur, colatum uſitato modo leni evaporatione in conſiſtentiam cogitur. Hic ipſe modus in radicum Symph. & ſimilium mucilaginoſarum optimus; at cum huiuſmodi eſſentiae ranceſcant cito, haud multo ante ipſius mixturae confectionem eas parare conſultum eſt.

Mi.

Mixtura Altheae Ang. Salae.

℞. Eff. rad. Alth. Symph. Viol. caerul. ana *unc. j.* Glycyr. *unc. ſs.* Eff. cort. Pap. alb. *drac. ij.* Eff. Iuiub. *unc. jv.* Gum. Trag. Arab. ſubt. pulv. ana *drac. ij.* Doſ. ab *drac. ſs.* ad *drac. j.*

Mixtura Myrtillorum Ang. Salae.

℞. Eff. fruct. Myrtill. cum aq. Plant. vel Bruſ. Paſt. extract. *unc. ij.* eff. Roſ. rub. *unc. j.* Acac. noſt. *drac. ij.* Eff. Cydon. *unc. iij.* & *drac. ij. m.* Doſ. *draci ſs.*

Eſſentia Cydoniorum Ang. Salae.

℞. Cyd. ſelec. & mat. cum cort. in tenues, & oblongas taleolas inciſ. q. ſ. reiectis ſeminibus Cucurbitae indantur, & affuſa aqua Roſ. ad eminentiam aliquantulum Alembico caeco appoſita, & in B. M. ut Cydonia molleſcant foveatur, hinc aq. Roſ. aliquantulum tincta, & ſeparata, reliquam levi expreſſione ne quod liquidum admiſceatur coletur, quod cum aqua dicta coniun-

iunctum iterum blande, ne quod Empyreuma contrahat inspissetur; essentia gustu, & visu gratissima existit.

Extractum, sive sanguis Symphyti Quercetani.

℞. Rad.Symph. mai.& min.simul opt.mund. has in mortario marmor. probe contunde cum pistillo ligneo, donec formam pulpae sortiatur: ad *lib. jv.* huius pulpae adiice medullae panis secalini, & panis siliginei, sive triticei ana *lib. j.* omnia invicem probe mixta, & tantillo vini albi irrigata, inicianтur in matracium vitreum cum longo collo, subere vel cera Hispanica optime obturatum, ut nihil transpiret; hoc matracium collocetur in fimo calido, quem Chymici *ventrem equinum* vocant, sive in baleno vaporoso, donec materia in chyli sanguinei, ac rubicundi colorem convertatur. Tunc illam fortiter praelo exprime, & expressionem chylosam, & sanguineam pone in baleno vaporoso, illud in hac secunda digestione maiorem acquiret rubedinem, & faeces aliquot in fundo relinquet, quas superabis continuando hanc digestionem, & depurationem, donec materia clarissima,

&

& rubicundissima apparuerit; separa ab illa tunc liquorem clariorem per Alembicum ad ignem balnei vaporosi, & remanebit in fundo extractum rubicundissimum, quod nominant sanguinem Symphyti, ad Hernias, & omnia ulcera interna praestantissimum; cuius dosis est *scrup. j.* in sua propria aqua, aliave congrua.

Extractum Prasii Authoris.

℞. Fol. Frag. Pentaphyl. Pimp. Equiset. Cetrach. Consol. ana *m. j.* decoq. in s. q. decocti Prasii ad Mellis consistentiam, colatura reservetur ad usum.

Trochisci de Papav. Had. Mynf.

℞. Succh. Penid. *unc. ij.* sem. Pap. alb. *unc. ss.* sem. Melon. excor. Cucurb. ana *unc. ij.* suc. Glycyr. extr. Bol. Arm. rubri praep. flor. Sulph. comp. ana *drac. j. ss.* extract. flor. Pap. errat. *drac. ss.* misc., & cum s. q. mucil. sem. Cydon. cum aq. Pap. errat. Ext. f. Trochisci parvi sublinguales.

Pul-

Pulvis Scaligeri in cruenta expuitione.

℞. Bol. Arm. Ter. Sigil. Spod. Haemat. Roſ. rub. ana *drac. v.* Corall. rub. Carab. Margar. Gum. Arab. Trag. ana *drac. ij.* ſem. Pap. albi, Portul. Malvae, Plant. CC. uſti, Acaciae, ſucci Glycyr. ana *drac. ij.* miſ. f. pulvis.

FINIS.